

GROENBELEIDSPLAN GEMEENTE LOON OP ZAND

Project
Groenbeleidsplan Loon op Zand

Opdrachtgever
Gemeente Loon op Zand
Afdeling Infra
Postbus 7
5170 AA Kaatsheuvel
Contactpersoon
de heer R. Pekelaer

Projectnummer
ZOC0811700
Projectfase
Concept
Type rapport
Beleidsrapportage
Aantal bladzijden
49

Aantal bijlagen
3
Aantal tekeningen
6

Datum
25 mei 2010
Status
definitief
Versie
B
Auteur
Kevin Jacobs / Ernst-Jan
Nieland
Acc. intern door
Ernst-Jan Nieland

Wijzigingsblad bij:

<u>Revisie</u>	<u>Datum</u>	<u>Omschrijving wijziging</u>	<u>Acc</u>
----------------	--------------	-------------------------------	------------

Voorwoord

Na vele jaren ad-hoc groenbeleid heeft de gemeente Loon op Zand er voor gekozen, het groen- en bomenbeleid vast te leggen voor de komende jaren. Gekozen is om een groenbeleidsplan en een bomenplan op te stellen. Hiervoor is Advin B.V. te Oss als extern adviesbureau aangetrokken. Door middel van een gezamenlijk proces tussen adviesbureau en ambtelijke beleidsgroep heeft het groen- en bomenbeleid vorm gekregen.

Het uiteindelijke beleid moet gezien worden als kapstok waaraan alles wat met groen te maken heeft kan worden opgehangen. Het vormt de basis van waaruit alle handelingen kunnen worden afgeleid die in relatie staan met de inrichting van de buitenruimte.

Deze beleidsrapportage beperkt zich tot het groenbeleidsplan.
Het bomenplan zal apart beschreven worden.

Ten behoeve van een optimale leesbaarheid wordt elk hoofdstuk vooraf gegaan door een samenvatting.

Inhoudsopgave

1.	Inleiding	1
1.1.	Aanleiding	1
1.2.	Doel	1
1.3.	Beleidskader.....	1
1.4.	Planproces.....	1
1.5.	Leeswijzer.....	2
2.	Beleidskader.....	3
2.1.	Beleid.....	3
2.1.1.	Europees beleid.....	3
2.1.2.	Rijksbeleid	4
2.1.3.	Provinciaal beleid	5
2.1.4.	Lokaal Beleid	6
2.2.	Ontstaan huidige groenstructuur	8
2.2.1.	Bodem	8
2.2.2.	Waterhuishouding en riolering.....	9
2.2.3.	Ecologie.....	10
2.2.4.	Stedenbouwkundige en verkeersstructuur	10
2.3.	Functionele kwaliteit huidige groenstructuur	11
2.3.1.	Stedenbouwkundige functie	11
2.3.2.	Ecologische functie	11
2.3.3.	Recreatieve functie	11
2.3.4.	Educatieve functie	12
2.3.5.	Fysische functie.....	12
2.3.6.	Cultuurhistorische waarde.....	12
2.4.	Visueel ruimtelijke kwaliteit huidige groenstructuur.....	13
2.4.1.	Kaatsheuvel.....	13
2.4.2.	Loon op Zand	16
2.4.3.	De Moer.....	17
2.5.	Beheer	19
2.5.1.	Wijze van Beheer	19
2.5.2.	Groenvoorzieningen en beheertypen	19
2.5.3.	Organisatie	19
2.6.	Zonering	19
	Samenvatting hoofdstuk 3	21
3.	Groenvisie	22
3.1.	Visie op aanwezige groenstructuur	22
3.1.1.	Recreatief groen	22
3.1.2.	Natuurlijk groen	22
3.1.3.	Groen in woonwijk	23
3.1.4.	Groen langs wegen	23
3.1.5.	Groen op bedrijventerreinen.....	24
3.2.	Ambities.....	24
3.3.	Kansen/knelpunten.....	25
4.	Strategie	27
4.1.	Gebruik chemische bestrijdingsmiddelen.....	27
4.2.	Bestrijding ongewenste planten	27
4.2.1.	Onkruidbeheer	28

4.2.2. Bestrijding ongewenste plantensoorten en zonering ambitieniveaus	29
4.3. Bomenbeleid.....	30
4.4. Recreatief gebruik van openbaar groen.....	32
4.5. Hondenbeleid	33
4.6. Burgerparticipatie	34
4.7. Implementatie Flora- en Faunawetgeving	35
4.7.1. Bescherming van soorten.....	35
4.7.2. Zorgplicht.....	35
4.7.3. Vrijstelling en ontheffing	35
4.7.4. Gedragscode	35
Realisatie	37
4.8. Beheer	37
4.8.1. Uitvoering en uitbesteding.....	37
4.8.2. Planmatige vervanging.....	38
4.8.3. Renovaties.....	38
4.8.4. Kosten	38
4.9. Maatregelen om de gewenste groenstructuur te realiseren.....	39
4.9.1. Uit te werken beleidsnota's	39
4.9.2. Inrichting beheerorganisatie	40
4.9.3. Projecten en kosten.....	40

Bijlagen:

Tekening: Groenstructuurplan Deelplan, Kaatsheuvel
Tekening: Groenstructuurplan Deelplan, Loon op Zand
Tekening: Groenstructuurplan Deelplan, de Moer

Verslag: Workshop d.d. 6-2-2009

QuickScan: QuickScan inventarisatie Gemeente Loon op Zand

Samenvatting hoofdstuk 1

Gemeente Loon op Zand wil beheer openbare ruimte professionaliseren en beleidskaders vastleggen. Het bestaande gemeentelijke groenbeleid is sterk verouderd en versnipperd, terwijl de kernbegrippen juist integraliteit en samenhang moeten zijn.

Dit groenbeleidsplan richt zich op bebouwd gebied, zonder de relaties met het gemeentelijke groen in het buitengebied en de natuur- en recreatiegebieden uit het oog te verliezen. Het doel van het groenbeleidsplan is het vaststellen van beleidskaders voor het openbaar groen op gemeentelijk niveau en vormt de basis voor het opstellen van ruimtelijke plannen voor openbaar groen.

Ook moet het groenbeleidsplan een richtlijn zijn voor de bewoners en moet het helder en duidelijk zijn voor het gemeentebestuur. Het groenbeleidsplan heeft geen juridische status, maar moet vooral gezien worden als strategisch plan voor het gemeentelijk groenbeleid op langere termijn. Daarnaast dient het plan handvatten te bieden voor de uitvoeringsplannen die hier uit kunnen voortvloeien.

1. Inleiding

1.1. Aanleiding

De gemeente Loon op Zand ligt in het groene hart van Brabant, tussen de steden Tilburg en 's-Hertogenbosch. De groene kwaliteiten van Loon op Zand bestaan vooral uit de combinatie van bebouwd- en buitengebied: parken, plantsoenen en (monumentale) bomen in het bebouwd gebied. In het buitengebied bestaan de kwaliteiten uit het nationale park De Loonse en Drunense Duinen (Natuurmonumenten) en de bossen en vennen bij Huis ter Heide. De inwoners van de gemeente genieten volop van deze groene omgeving. Daarnaast trekt dit uiteraard ook recreanten en toeristen aan.

Om deze groene functie te waarborgen en te versterken wil de gemeente Loon op Zand het beheer van de openbare ruimte professionaliseren en de beleidskaders vastleggen. Op dit moment is het groenbeleid binnen de gemeente verouderd en versnipperd. De kernbegrippen binnen het nieuwe groenbeleid zijn juist integraliteit en samenhang. In het bomenplan wordt het beleid uit het groenbeleidsplan op het gebied van bomen verder uitgewerkt. Beide plannen richten zich vooral op het bebouwd gebied zonder de relaties met het gemeentelijk groen in het buitengebied en de natuur- en recreatiegebieden uit het oog te verliezen.

1.2. Doel

Het doel van dit groenbeleidsplan is het vaststellen van beleidskaders voor het openbaar groen op gemeentelijk niveau. Deze beleidskaders vormen de basis voor het opstellen van ruimtelijke plannen voor wat betreft openbaar groen. Momenteel ontbreekt zo'n plan binnen de gemeente Loon op Zand. Dit wordt als een gemis ervaren tegen het licht van op de gemeente afkomende vragen over de (her)inrichting van de openbare ruimte. Daarnaast bestaan er veranderde inzichten in groenbeheer, vooral op het terrein van de ecologie.

Het plan geeft antwoord op de volgende vragen:

1. Hoe ziet de huidige groenstructuur er uit?
2. Wat is de visie op de groenstructuur van Loon op Zand?
3. Waar bevinden zich de knelpunten in het openbaar groen?
4. Welke strategieën worden ontwikkeld voor de verschillende beleidsthema's?
5. Hoe kunnen de knelpunten in het openbaar groen worden opgelost met concrete maatregelen?
6. Welke kosten zijn hiermee gemoeid?

Het groenbeleidsplan is een richtlijn voor de bewoners en moet helder en duidelijk zijn voor het gemeentebestuur. Ten slotte moet dit plan handvatten bieden voor de uitvoerende diensten.

1.3. Beleidskader

Het groenbeleidsplan heeft geen juridische status zoals een bestemmingsplan. Het plan vormt vooral de basis voor het gemeentelijk groenbeleid op de langere termijn en is dus strategisch van aard. In het plan zijn randvoorwaarden en uitgangspunten geformuleerd die als toetsingskader dienen waar het gaat om de belangenafweging tussen groen en andere beleidsterreinen. Het groenbeleidsplan dient als kapstok voor diverse uitvoeringsplannen. In deze uitvoeringsplannen zou ook de relatie gelegd kunnen worden met meerjarenplannen voor groen.

1.4. Planproces

Bij de realisatie van dit plan heeft de nadruk sterk gelegen op het verkrijgen van intern draagvlak voor de beleidsvisie en de daaruit volgende oplossingsrichtingen. Het planproces heeft hier een belangrijke rol in gespeeld. Gedurende het gehele planproces heeft een intensieve terugkoppeling plaatsgevonden met de ambtelijke begeleidingsgroep. Dit is vorm gegeven via workshops en reguliere werkoverleggen. In de workshops heeft een inventarisatie plaatsgevonden van kansen en knelpunten.

De integraliteit is bewaakt doordat in deze begeleidingsgroep de volgende (beleids)terreinen zijn vertegenwoordigd:

- dagelijks beheer;
- civiele techniek;
- ruimtelijke ordening;
- groen.

De ambtelijke begeleidingsgroep heeft de interne terugkoppeling verzorgd, zowel ambtelijk als bestuurlijk. Deze ambtelijke en bestuurlijke reacties zijn verwerkt in dit plan.

Inwoners en andere belanghebbenden, zoals belangenverenigingen, zijn niet betrokken bij de totstandkoming van dit plan. Het betreft hier immers een strategisch beleidsplan dat ver af staat van deze belanghebbenden. In de concrete uitvoeringsplannen kunnen deze belanghebbenden uiteraard wel worden betrokken.

1.5. Leeswijzer

Dit hoofdstuk geeft de aanleiding, het doel en het beleidskader van dit plan weer. In hoofdstuk 2 wordt het voor het groenbeleidsplan relevante beleid behandeld. Tevens bevat dit hoofdstuk de analyse van de bestaande situatie. In hoofdstuk 3 wordt de visie op het groen behandeld, waarbij onderscheid wordt gemaakt tussen recreatief groen, natuurlijk groen, groen in woonwijk, groen langs wegen en groen op bedrijventerrein. Op basis hiervan zijn de kansen en knelpunten in beeld gebracht. Aan de hand van verschillende beleidsthema's wordt in hoofdstuk 4 de beleidsstrategie omschreven. De onderscheiden beleidsthema's zijn: gebruik chemische bestrijdingsmiddelen, bestrijding ongewenste planten, bomenbeleid, recreatief gebruik van openbaar groen, hondenbeleid, burgerparticipatie en Flora & Faunawetgeving. Hoofdstuk 5 gaat in op de realisatie en de uitvoering. Daarbij wordt onderscheid gemaakt tussen het beheer en de maatregelen om de gewenste groenstructuur te realiseren.

Om de leesbaarheid van dit groenbeleidsplan te verhogen, wordt aan het begin van elk hoofdstuk een samenvatting gegeven. In deze samenvatting wordt de essentie van het hoofdstuk weergegeven met daarin de belangrijkste conclusies.

Samenvatting hoofdstuk 2

In hoofdstuk 2 wordt voor de gemeente relevante beleidslijnen op Europees, nationaal, provinciaal/regionaal en lokaal beleid in het kort uiteengezet, waarbij hier kort de belangrijkste punten worden benoemd.

De Natura 2000 heeft ten doel een samenhangend netwerk van beschermde natuurgebieden te realiseren. Nationaal park De Loonse en Drunense Duinen maken hier deel van uit. Voor dit park is een beheer en inrichtingsplan opgesteld, waar de gemeente verplicht rekening mee moet houden en waar het groenbeleid op afgestemd dient te worden.

De Europese richtlijn Vogel- en Habitatrichtlijnen, die in Nederland vertaald is naar de Flora en Faunawet en de Natuurbeschermingswet, richt zich op het beschermen van diersoorten en natuurgebieden. Voor de gemeente Loon op Zand heeft dit zich vertaald naar het voorkomen van verstoring of vernietiging van nesten van broedende vogels bij het uitvoeren van groenwerkzaamheden. Daarnaast moet de gemeente als beheerder van de openbare ruimte voldoende inhoudelijk op de hoogte zijn van de Flora en Faunawet om zo het voortbestaan van beschermde plant en diersoorten te kunnen waarborgen.

De Kaderrichtlijn Water eist dat de waterkwaliteit van de Europese wateren vanaf 2015 aan bepaalde eisen op het gebied van chemische en ecologische samenstelling voldoet. De gemeente Loon op Zand speelt hier op in, door potentiële verdrogingsproblematiek tegen te gaan door gescheiden rioolstelsel binnen de gemeente grenzen aan te leggen. Daarnaast zijn de Nota Ruimte en de Structuurschema Groene Ruimte 2 van belang bij de verdere planologische uitwerking, inrichting en beslissing met betrekking tot groen binnen de gemeente Loon op Zand.

Vanuit de Interimstructuurvisie Noord-Brabant zijn overheden verplicht een structuurvisie op te stellen, waaruit blijkt hoe deze visie wordt behaald. Voor Loon op Zand betekent dat de gemeente haar rol op eist op het gebied van ruimtelijke ontwikkeling: Bij planvorming bestaat de voorkeur voor inbreiding boven uitbreiding en wanneer ruimtelijke ontwikkelingen gevolgen hebben voor de bestaande contouren van de stedelijke ruimte worden deze getoetst aan het geldende beleid en wordt er afgestemd met naastgelegen gemeenten. Het hierboven genoemde beleid is voor de gemeente vervat in een aantal gebruiksklare beleidsnota's, visies en notities.

De bodem binnen de gemeente is vrij divers, van nature schraal en door de plaatselijke aanwezigheid van leemlagen plaatselijk vochtig. De sortimentskeuze dient hier op aangepast te worden. De gemiddelde grondwaterstand fluctueert, vanwege de leemlagen, tussen de 80 cm en (minder dan) 40 cm minus maaiveld. Dit heeft gevolgen voor de beplanting die gebruikt wordt. Bij hoge en lage grondwaterstanden dient rekening gehouden te worden met specifieke soortenkeuze. Ingrepen als drainage, breken van leembanken en het kunstmatig verlagen van de grondwaterspiegel zijn alleen in de centrumgebieden denkbaar en uitsluitend na afweging van alternatieven en beoordeling van consequenties.

De verschillende bodem- en landschapstypen resulteren in naaldbossen, heideterrein, kleinschalige en intensieve agrarische gebieden, natte gronden die ecologisch waardevol zijn, de Loonse en Drunense Duinen, natte natuurgebieden en leefgebieden voor amfibieën en reptielen.

Het bestaande groen heeft in de dorpsstructuur van de gemeente een stedenbouwkundige functie. Het groen speelt een belangrijke rol bij de identiteit, de herkenbaarheid en de kwaliteit van de openbare ruimte. Ook maakt het verkeersgroen deel uit van het straat- en wegprofiel en dient voor scheiding, geleiding en beveiliging van de verkeersdeelnemers. Ook wordt het gebruik van doorlopende bomenrijen langs de hoofdontsluitingswegen gestimuleerd. Langs wegen van een lagere orde wordt eventueel volstaan met een meer clusterwijze aanplant van bomen met accenten van groen. De natuurwaarde van het groen wordt bepaald door de biodiversiteit en de omvang van planten en diersoorten. Ook is het van belang dat diverse gebieden met elkaar in verbinding komen, gezien het feit dat veel groengebieden geïsoleerd liggen van het buitengebied.

Het recreatief gebruik van het groen dient gestimuleerd te worden door het creëren van voldoende speelplaatsen binnen de bebouwde kom. Het recreatief gebruik van het groen buiten de bebouwde kom, wordt gedaan door gebruik te maken van de aanwezige bossen, vennen en heideterreinen. Naast recreatief gebruik dient ook de educatieve functie van het groen aandacht te krijgen. Door op een actieve wijze bezig te zijn met het stedelijk groen, kan de aandacht voor flora en fauna vergroot worden bij de burger. Aandacht voor de fysieke functies van het groen mogen niet onderbelicht blijven. De gemeente volgt de ontwikkelingen en deze worden desgewenst geïmplementeerd in het groenbeleid. De cultuurhistorische waarde van de gemeente wordt mede bepaald door de aanwezigheid van oude monumentale bomen. In de gemeente komen weinig oude beplantingen voor, maar dienen dan ook met extra veel inspanning behouden te blijven.

In het voorgaande groenstructuurplan van 1996 zijn een drietal beheervormen uit een gezet, waarvan het traditionele beheer in de praktijk uitgevoerd wordt. Bij traditioneel beheer wordt er met en zonder bestrijdingsmiddelen gewerkt. Sinds 1997 zijn er ontwikkelingen geweest op het gebied van groenbeheer. De gemeente dient hier op in te spelen. Een aanbeveling is een het aansluiten op de kwaliteitscatalogus volgens de CROW. Het beheer en onderhoud van de openbare ruimte is in de gemeente niet gekoppeld aan een kwaliteitsniveau.

2. Beleidskader

In dit hoofdstuk wordt voor de gemeente het relevante beleid op vier schaalniveaus behandeld, namelijk het Europees beleid, rijksbeleid, provinciaal/regionaal beleid en lokaal beleid. Daarnaast wordt aandacht geschonken aan de totstandkoming van de huidige groenstructuur. Op basis hiervan worden vervolgens de functionele en visueel ruimtelijke kwaliteiten van de bestaande groenstructuur gekenschetst. De visueel ruimtelijke kwaliteiten zijn ter plekke geïnventariseerd (zie bijlagen). Ook wordt stilgestaan bij de organisatie van de gemeente.

2.1. Beleid

2.1.1. Europees beleid

Natura 2000

Nature 2000 is een initiatief van de Europese Unie om een samenhangend netwerk van beschermende natuurgebieden te realiseren. Dit betreft voor ons land gebieden als het hoofdwatersysteem, de Vogel- en Habitatrictlijngebieden en de natuurbeschermingswetgebieden. In de gemeente Loon op Zand is het Nationaal Park De Loonse en Drunense Duinen een Habitatrictlijngebied. Deze Natura 2000 gebieden liggen in de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) van ons land.

Voor Nationaal Park de Loonse en Drunense Duinen is een Beheer- en Inrichtingsplan vastgesteld. De Gemeente Loon op Zand is verplicht hiermee rekening te houden en haar beleid hierop af te stemmen indien er werkzaamheden plaatsvinden in of rondom de Loonse en Drunense Duinen.

Vogelrichtlijn

De Europese Vogelrichtlijn stamt uit 1979 en is als het ware de voorganger voor vogels van de Habitatrictlijn. De Vogelrichtlijn kent geen mogelijkheid om ontheffingen van verboden te verlenen. De bepalingen voor bescherming van vogelsoorten zijn omgezet in Nederlandse wetgeving via de Flora- en Faunawet. Voor Nederland betekent dit in de praktijk ondermeer dat veel werkzaamheden in het vogelbroedseizoen simpelweg verboden zijn.

In het broedseizoen (ongeveer 15 maart t/m 15 juli) dient bij de uitvoering van werkzaamheden aan het groen in Loon op Zand voorkomen te worden dat broedende vogels verstoord of nesten vernietigd worden.

Habitatrictlijn

Sinds 1992 is de Europese Habitatrictlijn van kracht. De Habitatrictlijn heeft tot doel de "duurzame staat van instandhouding" veilig te stellen van soorten en habitats in Europa. Dit wil zeggen dat populaties voldoende omvang moeten hebben, zich moeten kunnen voortplanten en niet te versnipperd mogen zijn. Achteruitgang in aantallen of omvang moet worden voorkomen.

De Habitatrictlijn heeft zowel een gebiedsbeschermings- als een soortbeschermingsdoel:

- Gebiedsbescherming

Voor de gebiedsbescherming moeten de lidstaten speciale beschermingszones aanwijzen (SBZ's). Dit gebeurt op basis van het voorkomen van beschermde soorten of bijzondere habitats. In Nederland is de gebiedsbescherming uitgewerkt in de Natuurbeschermingswet. Deze wet verbiedt het doden en verontrusten van beschermde soorten en het vernielen van hun leefgebied.

- Soortbescherming

De soortbescherming volgens de Habitatrictlijn kent drie categorieën:

- soorten van Europees belang, waarvoor speciale beschermingszones zijn aangewezen;
- bedreigde soorten waarvoor geen gebieden zijn aangewezen, maar waarvoor wel een verbod geldt op het verstoren of vernietigen van de soorten en hun leefgebied;
- soorten waarvan het verzamelen en verhandelen gereguleerd moet worden.

- Vogels vallen buiten de richtlijn, omdat hun bescherming al geregeld is in de Vogelrichtlijn. In Nederland is de soortbeschermingsparagraaf van de Habitatrichtlijn vertaald in de Flora- en faunawet (2003). Deze wet beschermt een groot aantal inheemse, in het wild levende planten en dieren.

Als beheerder van de openbare ruimte dienen medewerkers inhoudelijk voldoende op de hoogte te zijn van de Flora- en Faunawet om bij de uitoefening van hun werkzaamheden te voorkomen dat zij beschermde plant- en diersoorten bedreigen in hun voortbestaan. Dit beleid dient binnen de gemeente Loon op Zand geïmplementeerd te worden.

Kaderrichtlijn Water (KRW)

Sinds december 2000 is deze Europese richtlijn in werking getreden, die de waterkwaliteit van oppervlaktewateren betreft. Het doel is de 'goede ecologische toestand' (natuurlijke wateren) dan wel het 'maximaal ecologisch potentieel' (kunstmatige wateren) te bereiken. Voor ieder watertype zijn doelstellingen vastgesteld aan de hand van de natuurlijke referentie van het type. De KRW stelt naast chemische waterkwaliteit duidelijke doelstellingen voor de ecologische waterkwaliteit.

Loon op Zand heeft dankzij de aanwezigheid van leembanken relatief weinig last van de droge zandgronden waarop zij gelegen is. Om potentiële verdroging van de bodem tegen te gaan streeft de Gemeente Loon op Zand er naar, een gescheiden rioolstelsel binnen haar grenzen te realiseren, te beginnen bij alle nieuwbouwprojecten.

2.1.2. Rijksbeleid

Nota Ruimte

De Nota Ruimte is een strategische nota op hoofdlijnen, waarin het nationaal ruimtelijk beleid zoveel mogelijk is ondergebracht. Uitwerkingen van deze Nota zijn onder andere de Nota Mobiliteit, de Agenda Vitaal Platteland, de Nota Pieken in de Delta en het Actieprogramma Cultuur en Ruimte. Met de inwerkingtreding van deze Nota Ruimte vervallen de Vierde Nota over de Ruimtelijke Ordening Extra en het Structuurschema Groene Ruimte van december 1995.

Het nationaal ruimtelijk beleid voor water en groene ruimte richt zich op:

- borging en ontwikkeling van natuurwaarden;
- de ontwikkeling van landschappelijke kwaliteit;
- bijzondere, ook internationaal erkende, landschappelijke en cultuurhistorische waarden;
- borging van veiligheid tegen overstromingen;
- voorkoming van wateroverlast en watertekorten;
- verbetering van water- en bodemkwaliteit.

Het rijk realiseert op deze wijze de centrale doelstellingen:

- versterking van de internationale concurrentiepositie van Nederland;
- bevordering van krachtige steden en een vitaal platteland;
- de borging en ontwikkeling van belangrijke (inter)nationale waarden;
- de borging van veiligheid.

Het rijk heeft in de nota speciale aandacht voor:

- het hoofdwatersysteem;
- de Ecologische Hoofdstructuur (EHS);
- de Vogel- en Habitatrichtlijngebieden;
- de natuurbeschermingswetgebieden;
- de nationale landschappen;
- de Werelderfgoedgebieden;
- de greenports.

De provincies en gemeenten zijn in belangrijke mate verantwoordelijk voor de vormgeving en realisering van het ruimtelijk beleid in het buitengebied.

Structuur Schema Groene Ruimte 2 (SGR-2)

In 2003 is het SGR-2 verschenen: 'Samen werken aan groen Nederland'. Deze Planologische Kernbeslissing (PKB) doet voorstellen voor inrichting en beheer van de groene ruimte en noemt verbeteringen voor uitvoering van het beleid. De nota behandelt de belangrijkste vraagstukken voor de komende tien jaar met een doorkijk tot 2020. Van belang is hierbij het compensatiebeginsel. Dit beginsel betekent dat natuur-, bos- en recreatiegebieden extra worden beschermd doordat ruimtelijke ingrepen in principe niet mogen plaatsvinden.

2.1.3. Provinciaal beleid

Interimstructuurvisie Noord-Brabant

Aanleiding voor het opstellen van deze visie is de inwerkingtreding van de nieuwe Wet ruimtelijke ordening in 2008. Deze wet verplicht overheden tot het opstellen van een structuurvisie waaruit blijkt wat hun belangen zijn en welke instrumenten ze inzetten om deze te realiseren. In deze visie zijn de (ruimtelijke) belangen en doelen van de Provincie Noord-Brabant benoemd en op hoofdlijnen in beleid uitgewerkt. In de bijbehorende uitvoeringsagenda is aangegeven hoe deze doelen worden gerealiseerd. De Interimstructuurvisie bevat in hoofdzaak bestaand ruimtelijk beleid, zoals opgenomen in het Streekplan 'Brabant in Balans'.

De Interimstructuurvisie is gericht op het behouden en versterken van de natuurlijke leefomgeving en de kernkwaliteiten van het landschap. Ruimtelijke ontwikkelingen moeten hierop worden afgestemd. Het hoofddoel is een 'zorgvuldiger ruimtegebruik'. In de Interimstructuurvisie geven vijf leidende principes inhoud aan dit hoofddoel:

1. Meer aandacht voor de onderste lagen (o.a. bodemtypologie en geomorfologie)
Bij de beoordeling, initiëring en ondersteuning van nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen wordt door de provincie de lagenbenadering toegepast. Met deze benadering worden de kernkwaliteiten van het landschap als uitgangspunt genomen.
2. Zuinig ruimtegebruik
Het streven is een groei van het ruimtebeslag die onevenredig is aan de economische groei, door de bestaande bebouwde ruimte beter te benutten.
3. Concentratie van verstedelijking
De stedelijke regio's van Noord Brabant ontwikkelen zich als compacte stedelijke gebieden. In de landelijke regio's staat het voorkomen van verdere aantasting centraal en wordt nieuw stedelijk ruimtebeslag alleen toegestaan waar dat verantwoord is, en mits de bouwopgave niet binnen bestaand bebouwd gebied kan worden gerealiseerd. Loon op Zand maakt deel uit van een landelijke regio.
4. Zonering van het buitengebied
Het buitengebied is gezoneerd in een groene hoofdstructuur (GHS), waar de natuurfunctie voorop staat. De GHS bestaat uit:
 - o natuurkerngebieden: Loonse en Drunense Duinen, Landgoed Huis ter Heide, De Brand en de Leemkuilen;
 - o multifunctionele bossen: Landgoed Duikse Hoef en bossen langs Udenhoutse weg;
 - o ecologische verbindingzones tussen voornoemde gebieden.Daarnaast is er een agrarische hoofdstructuur (AHS), waar de instandhouding en versterking van de landbouw leidend is. Daarnaast zijn Regionale Natuur- en Landschapseenheden (RNLE's) aangeduid, gebieden van ten minste enkele duizenden hectaren die voor ongeveer tweederde uit bos en natuur bestaan met daaromheen landbouwgronden. Door versterking van de onderliggende relaties kunnen ze zich op termijn ontwikkelen tot zelfstandige, landelijke gebieden.
5. Grensoverschrijdend denken en handelen
Er wordt meer inhoud gegeven aan grensoverschrijdend beleid. Dit geldt voor waterhuishouding, infrastructuur, verkeer en vervoer en bedrijvigheid, zowel internationaal als interprovinciaal.

De gemeente Loon op Zand is zich bewust van en neemt haar verantwoordelijkheid op het gebied van ruimtelijke ontwikkeling. Dit betekent dat bij planvorming de voorkeur wordt gegeven aan inbreiding boven uitbreiding. Indien ruimtelijke ontwikkelingen gevolgen hebben voor de bestaande contouren van de stedelijke ruimte, dan worden deze ontwikkelingen getoetst aan al het Rijks- en Provinciaalbeleid en afgestemd op ontwikkelingen in naastgelegen gemeentes.

2.1.4. Lokaal Beleid

Het Europese, nationale en provinciale beleid is doorvertaald naar het lokale niveau van gemeente Loon op Zand.

Structuurvisie-Plus

De Structuurvisie-Plus uit 2004 geeft de ruimtelijke kaders aan voor het beheer en ontwikkeling van stedelijk en landelijk gebied. Daarbij staat de identiteit en de ontwikkeling daarvan centraal. De basis wordt gevormd door een aantal facetstudies die in de Structuurvisie-Plus in onderlinge samenhang zijn gebracht. De opgave voor de toekomst is een duurzame ruimtelijke structuur. Voor de groenstructuur is deze opgave voor de kernen Kaatsheuvel en Loon op Zand als volgt uitgewerkt.

In kernwoorden wordt deze opgave op de volgende wijze ingekleurd:

- groene gemeente;
- recreatieve gemeente;
- intermediair stedelijk gebied;
- vitale woonkernen;
- woonkernen in het groen;
- werkgemeente.

Groennotitie Kaatsheuvel

In 1994 is de Groennotitie Kaatsheuvel vastgesteld. Deze notitie was de eerste aanzet tot het formuleren van een visie op het groen voor de kern Kaatsheuvel. Het doel is te komen tot een indeling van het openbaar groen in Kaatsheuvel, waarbij een onderscheid wordt gemaakt in gedeelten die karakteristiek zijn en behouden en eventueel verbeterd moeten worden, en gedeelten die minder structureel zijn en in aanmerking komen voor uitgifte of omvorming.

Groennotitie Loon op Zand

De Groennotitie Loon op Zand is in 1997 vastgesteld. Het doel van deze notitie is te komen tot een indeling van het openbaar groen in Loon op Zand. Daarbij wordt, evenals voor Kaatsheuvel, een onderscheid gemaakt tussen gedeelten die karakteristiek zijn en behouden en mogelijk verbeterd moeten worden. Daarnaast zijn er gedeelten minder structureel en deze komen in aanmerking voor uitgifte of omvorming. Ook is in deze notitie het onderscheid gemaakt tussen het groen in Loon op Zand en het groen op buurniveau.

Groenstructuurplan

In 1996 is het Groenstructuurplan vastgesteld. Dit structuurplan en beide groennotities vullen elkaar aan. Het structuurplan bevat een totaalvisie op de kwaliteit en de kwantiteit van het openbaar groen in de verschillende kernen.

Het plan behandelt:

1. De hoofdstructuur van het openbare groen en de versterking daarvan.
2. De mogelijkheden voor het vergroten van de natuurwaarden en de milieukwaliteit in het bebouwd gebied.
3. De mogelijkheden om de ecologische en ruimtelijke relaties met het omringende landschap te verbeteren.

Deze beleidsvisie is vertaald in concrete aanbevelingen voor beheer, verbetering en ontwikkeling van het bestaande groen. Daarnaast is dit structuurplan een belangrijke bouwsteen voor het komplan Kaatsheuvel.

Concrete conclusies en aanbevelingen zijn:

- het structuurplan is het instrument tot een structurele aanpak van het beheer, de reconstructie en de verdere ontwikkeling van het openbare groen in de verschillende kernen;
- het structuurplan bevat een standpunt vanuit het groen, dat als input dient voor verder integraal beleid;
- aanbevolen wordt een groenbeheerplan op te stellen waarin op basis van een inventarisatie van alle beplantingen een beheer voor de lange termijn kan worden bepaald;
- mogelijkheden voor het ontwikkelen van natuur en landschap in samenhang met de kernen liggen er met name aan de dorpsranden;
- het vergroten van de natuurwaarden in de kern door het aanbrengen van het element water in het openbaar groen van Kaatsheuvel;
- het terugdringen van het gebruik van onkruidbestrijdingsmiddelen op verhardingen en beplantingen vergt investeringen van de gemeente;
- aanbevolen wordt de inrichting van de openbare ruimte in Kaatsheuvel en Loop op Zand te verbeteren voor een grotere meerwaarde voor de uitstraling van de kernen;
- dit structuurplan bevat concrete voorstellen voor (gedeeltelijke) herinrichting van de (groene) openbare ruimte.

In de praktijk blijkt het Groenstructuurplan 1996 niet meer te functioneren. Er is onvoldoende relatie gelegd met het dagelijks beheer, terwijl het dagelijks beheer zelf sterk is veranderd. Ook een verband met de visie op de ruimtelijke ontwikkeling ontbreekt. Daarmee komt het Groenstructuurplan 1996 te veel op zichzelf te staan en verdient het een update. In dit groenbeleidsplan is hiertoe een aanzet gegeven die tevens als bijlage is toegevoegd. Een uitwerking hiervan wordt voor de nabije toekomst nadrukkelijk geadviseerd.

Hondenpoepbeleid

Het hondenpoepbeleid is beschreven in de Nota Hondenpoep uit 1993 en geëvalueerd in de Nota Hondenpoep 'Dat ruime we op' uit 1998. Het doel van dit beleid is gericht op het verminderen van de overlast voor derden door hondenpoep. Daarom zijn sinds 1993 de hondenbezitters binnen de bebouwde kom verplicht hun hond op daartoe aangewezen uitlaatplaatsen uit te laten. Bepaald is dat de maximale loopafstand naar een uitlaatterrein of naar de komgrens 200 meter is. Bij de nieuwbouw van woonwijken dient hiermee rekening te worden gehouden. Andere groenvoorzieningen, grasvelden etc. zijn voor honden in principe niet verboden. De eigenaren moeten op deze locaties uitwerpselen wel direct zelf opruimen.

Kapvergunning

In de Algemene Plaatselijke Verordening (APV) van Loon op Zand is vastgesteld wanneer een boom wel of niet kapvergunningplichtig is. Om te weten of een kapvergunning noodzakelijk is, moet de omtrek van de boom op 1,30 meter worden gemeten. Voor zowel gemeentelijke als particuliere bomen met een omtrek van 50 cm of meer dient een vergunning aangevraagd te worden. De aanvraag van de kapvergunning wordt beoordeeld door de toezichthouder groen. Na deze beoordeling, wordt de kapvergunning gepubliceerd in het huis-aan-huis blad. Tegen een kapvergunning is bezwaar mogelijk. De gemeenteraad heeft in 2007 een motie aangenomen om het kapbeleid te dereguleren. Het beleidsdocument waardevolle bomen en de bomenverordening is in de raad aangenomen. In 2010 zal de waardevolle bomenlijst worden vastgesteld waarna het nieuwe kapbeleid kan worden ingevoerd.

Speelruimtebeleid

Dit jaar wordt het speelruimtebeleid voorbereid en afgerond. Aanleiding is de noodzaak en behoefte om op gemeentelijk niveau tot beleid te komen. Dit wordt ingegeven door beleidsontwikkelingen en andere omstandigheden zoals wijkgericht werken/ burgerparticipatie en het welzijn van kinderen. Het doel is realisatie van kwalitatief goede (speel)voorzieningen, zoals te zien is bij afbeelding 1, voor kinderen en jongeren die is afgestemd op hun speelbehoefte naar actieradius en spelvormen. Deze voorzieningen zijn verspreid/ evenwichtig verdeeld over de gemeente en kunnen in stand worden gehouden. De complete notitie bevat

een visie op speelruimtebeleid en meerjaren uitvoering, beheer- en onderhoudsprogramma om dit te realiseren.

Afbeelding 1: voorbeeld van een speelvoorziening

Milieubeleidsplan

In 2009 is gestart met de voorbereidingen om een Milieubeleidsplan op te stellen.

Verkeersplan

Het Verkeersplan is in de gemeenteraad vastgesteld. Het belangrijkste doel in het Verkeersplan is de wenselijke verkeersstructuur te bepalen voor de diverse verkeerscategorieën om de verkeersveiligheid te vergroten. Uitgangspunt hierbij is het Rijksprincipe Duurzaam Veilig. Daarnaast is het doel te inventariseren welke werkzaamheden uitgevoerd moeten worden om aan het Rijksprincipe te voldoen. Ook moet duidelijk zijn wat de invloed is van groen en openbaar groen in relatie tot de verkeersveiligheid.

Landschapsbeleidsplan 1996

In het Landschapsbeleidsplan 1996, dat in een geactualiseerd vorm verdergaat in de Nota Buitengebied, worden uitspraken gedaan over de ruimtelijke ontwikkeling van bepaalde gebieden en wordt vastgelegd welke groenstructuren behouden en versterkt moeten worden. Dit plan richt zich vooral op het buitengebied. Voor dit groenbeleidsplan is het relevant dat in het landschapsbeleidsplan Het Witte Kasteel wordt aangemerkt als belangrijk element in het groene beeld van de kern Loon op Zand. Het landschapsbeleidsplan verdient een update waarin de relatie met het groenbeleidsplan wordt gelegd en kansen worden onderzocht om de groenstructuur van Loon op Zand in relatie te brengen met het waardevolle omliggende landschap. Er moeten mogelijkheden zijn om de waardevolle ecologische en natuurlijke kwaliteiten van het omliggend landschap meer bij de natuur in de stad te betrekken.

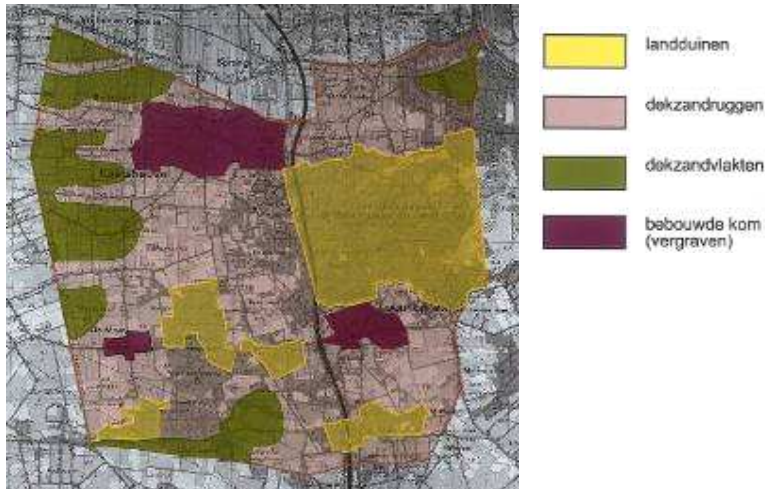
2.2. Ontstaan huidige groenstructuur

De huidige groenstructuur is gebaseerd op factoren die beïnvloed zijn door de bodemsamenstelling, het grondwater, de landschapstypen, de ecologie en de stedenbouwkundige en verkeersstructuur.

2.2.1. Bodem

Zoals afbeelding 2 aangeeft bestaat de bodemopbouw rondom Kaatsheuvel vooral uit arme zandgronden (dekzandruggen). Ten westen van Kaatsheuvel gaat de geomorfologische ondergrond over in een vlakte van verspoelde dekzanden. In deze vlakte liggen in oostwestrichting smalle dekzandruggen. De dekzandruggen ten (zuid)oosten van Kaatsheuvel zijn voor het grootste gedeelte bebost. Deze bossen zijn voor het grootste deel gelegen op humusarme vaaggronden. De dekzandruggen vormen infiltratiegebieden.

De bodems rond Loon op Zand bestaan overwegend uit dikke eerdgronden. Het gebied ten zuidoosten van Loon op Zand bestaat uit armere humuspodzolgronden. De stuifduinen liggen op vaaggronden.

Afbeelding 2: Geomorfologische opbouw (Bron: Structuurvisie-Plus)

Rondom De Moer bestaat de bodem ten westen van de Zijstraat/Pastoor Kampstraat uit eerdgronden en aan de oostkant uit humuspodzolgronden. De Moer ligt op een hydrologisch geïsoleerd gedeelte vanwege het veelvuldig voorkomen van leemlagen in de ondergrond.

Op verschillende plaatsen binnen de Gemeente Loon op Zand zorgen leemlagen in de ondergrond voor ondoordringbare lagen waar een schijngrondwaterspiegel kan ontstaan.

De bodem binnen de Gemeente Loon op Zand is vrij divers, van nature schraal en door de plaatselijke aanwezigheid van leemlagen plaatselijk vochtig. De soortenkeuze voor bomen dient hierop afgestemd te worden, denk aan grove den, zomereik, elzenhagen en broekbossen.

2.2.2. Waterhuishouding en riolering

De meeste gronden rondom Kaatsheuvel en De Moer hebben een gemiddelde grondwaterstand tussen de 40 en 80 cm. ten opzichte van NAP. De gebieden ten noorden van de Rechtvaart en ten westen van de Akkerstraat zijn natter. De grondwaterstand is hier ondieper dan 40 cm. De gebieden ten zuidoosten van Kaatsheuvel zijn droger: de Loonse en Drunense Duinen en de zone met bos en akkers. Hier is de hoogste grondwaterstand dieper dan 80 cm. ten opzichte van NAP.

In de bebouwde gebieden van Kaatsheuvel en Loon op Zand is nauwelijks oppervlaktewater aanwezig. De ondergrond in het bebouwde gebied van Kaatsheuvel helt af naar het westen; de afwatering vindt dan ook in die richting plaats.

De gemeente voert sinds 1991 een planmatig rioolbeheer waardoor het stelsel volgens de eisen van deze tijd functioneert. Hiertoe is een rioleringsplan opgesteld met als uitgangspunt dat water niet op straat mag staan. Bij rioolvervanging bij reconstructies of herinrichtingen dienen de mogelijkheden van afkoppelen/aanbrengen gescheiden stelsel te worden onderzocht.

Landschapstypen

Kaatsheuvel grenst aan de volgende landschapstypen:

- in oostelijke richting ligt het kleinschalig oud cultuurgebied van het Loons Hoekje;
- zuidelijk hiervan ligt de gesloten bosrand van de Loonse en Drunense Duinen;
- de zuidzijde van de bebouwde kom grenst aan de Efteling (gescheiden door de Europalaan);

- voorbij de Efteling grenst de Europalaan aan agrarisch gebied;
- de westkant van de kern grenst aan agrarisch ontginningslandschap;
- Kaatsheuvel grenst in het noordwesten aan een landschap met een cultuurhistorische strokenverkaveling.

Loon op Zand grenst aan de volgende landschapstypen:

- in noordelijke richting grenst de kern aan de Loonse en Drunense Duinen;
- aan de noord- en zuidzijde grenst de bebouwde kom aan agrarische gronden (kleinschalige oude cultuurgebieden);
- open landschap met grootschalige verkaveling in het westelijke gebied;
- het talud langs de snelweg aan de westzijde.

Dorpskern De Moer ligt in het open landschap met grootschalige verkaveling.

De aanwezigheid van voldoende vocht is essentieel voor bomen en beplanting. Bij hoge en lage grondwaterstanden dient hiermee bij de specifieke soortenkeuze rekening gehouden te worden. Standplaatsverbetering is vanzelfsprekend voor elke boom die geplant wordt. Kunstmatige ingrepen als drainage, breken van leembanken en het verlagen van de grondwaterspiegel zijn uitsluitend in de centrumgebieden denkbaar en uitsluitend na afweging van alternatieven en beoordeling van consequenties.

2.2.3. Ecologie

De verschillende bodem- en landschapstypen zijn terug te vinden in het ecologisch raamwerk. In de omgeving van Kaatsheuvel:

- de naaldbos- en heidegebieden op de arme stuifduingebieden;
- het kleinschalige agrarisch gebied rondom het Loons Hoekje;
- de agrarische gebieden aan de zuidkant van Kaatsheuvel zijn kaal, worden intensief agrarisch gebruikt en herbergen weinig natuurwaarden;
- De Efteling is een apart gebied waar veel landschappelijke beplantingen aanwezig zijn;
- het gebied aan de noordzijde van Kaatsheuvel bestaat uit een opeenvolging van agrarisch gebied, bedrijventerrein en weidegebied (vooral de natte gronden zijn ecologisch waardevol).

Loon op Zand wordt omgegeven door waardevolle natuurgebieden:

- De Loonse en Drunense Duinen in het noorden (EHS);
- bosgebieden en het landgoed Huis ter Heide in het westen;
- het natte natuurgebied van de 1^e Klamp/De Brand in het oosten;
- leefgebieden voor amfibieën en reptielen in het zuiden.

De Moer ligt in de omgeving van de bosgebieden ten westen van Loon op Zand.

2.2.4. Stedenbouwkundige en verkeersstructuur

Kaatsheuvel is ontstaan als een straatdorp (ontwikkeling dorp op een kruispunt van wegen). De bebouwing breidde zich tot in het begin van de 20^e eeuw uit langs de oostwest gelegen Hoofdstraat, Roestenbergsestraat en Gasthuisstraat. Vanaf 1900 ontwikkelde de bebouwde kom zich in oostwestrichting langs de Berndijksestraat, Hilsestraat, Mgr. Völkerstraat en Van Heeswijkstraat.

Haaks hierop ontstonden verbindingswegen waarlangs de bebouwing zich ook uitbreidde: onder andere Akkerstraat, Marktstraat en de Sweensstraat. Na de Tweede Wereldoorlog werden via een planmatige aanpak de tussenliggende gebieden opgevuld.

Door de groei van Kaatsheuvel en de toegenomen mobiliteit is het oude ontsluitingspatroon ondergeschikt geworden aan de hedendaagse verkeerspatronen. Volgens het Verkeersplan zoekt het verkeer veelal alternatieve wegen. Daardoor zijn nieuwe routes ontstaan die dwars door de stedenbouwkundige structuur van Kaatsheuvel gaan.

Loon op Zand is zowel een kasteel- (relatie dorp-kasteel) als een straatdorp. Door de ontwikkeling op een kruispunt van wegen kwam de handelsfunctie op gang. De grootste uitbreiding van het woningbouwareaal heeft vooral na 1945 plaatsgevonden.

De Moer is rond 1400 ontstaan als vestigingsplaats van turfafravers. Deze kern groeide langs de oostwest gelegen Middelstraat op de hogere zandgronden en loodrecht op de Zijstraat/Pastoor Kampstraat. Dit is nu nog steeds de dorpsstructuur.

2.3. Functionele kwaliteit huidige groenstructuur

2.3.1. Stedenbouwkundige functie

Het groen heeft in de dorpsstructuur van de gemeente Loon op Zand een stedenbouwkundige functie. Deze betekenis is bepaald door de relatie tussen dorp en water, tussen de geomorfologische opbouw en de aanwezige groenstructuur. Het groen speelt een belangrijke rol bij de identiteit, de herkenbaarheid en de kwaliteit van de openbare ruimte. Zo wordt het dorps karakter van De Moer geaccentueerd door de aanwezigheid van een groenstructuur bestaande uit laan- en leibomen met hagen.

Daarnaast maakt het verkeersgroen deel uit van het straat- en wegprofiel en dient voor scheiding, geleiding en beveiliging van verkeersdeelnemers.

Het gebruik van doorlopende bomenrijen langs de hoofdontsluitingswegen wordt gestimuleerd. Langs wegen van een lagere orde wordt eventueel volstaan met een meer clustergewijze aanplant van bomen met accenten van groen, zoals op tekening te zien is (zie bijlage X).

2.3.2. Ecologische functie

De natuurwaarde van het groen wordt bepaald door de biodiversiteit en de omvang van planten- en diersoorten. Daarbij is belangrijk dat de diverse gebieden met elkaar in verbinding staan om soortenuitwisseling mogelijk te maken. Het Nationaal Park Loonse en Drunense Duinen is een goed voorbeeld van de ecologische functie.

In de dorpsbebouwing van Kaatsheuvel, Loon op Zand en De Moer bevinden zich ook geschikte leefmilieus voor planten en dieren, zoals muren, plantsoenen, parken, begraafplaatsen etc.

Veel groengebieden, met name in Kaatsheuvel, liggen geïsoleerd van het buitengebied. De ecologische potenties zijn hier ook beperkt. In groengebieden die in een meer open verbinding staan met het ecologisch waardevolle buitengebied moeten de ecologische potenties worden verbeterd. De vergroting van ecologische kwaliteiten van het groen binnen de bebouwde kom heeft een grote educatieve waarde.

2.3.3. Recreatieve functie

In de Loonse en Drunense Duinen en in de bossen en vennen van Huis ter Heide kan van groen worden genoten door er naar te kijken, er te wandelen, er te fietsen, er te vissen etc. Dit groen nodigt uit tot bewegen en vergroot op deze wijze de gezondheid en welzijn van de inwoners van de dorpen. Maar ook dicht bij huis heeft het groen grote betekenis als drager van recreatieve functies. Het spelen en verpozen in buurt- en wijkgroen is van grote betekenis voor sociale samenhang in een buurt of wijk.

Het recreatief gebruik van buurt- en wijkgroen dient gestimuleerd te worden door het creëren van voldoende speelplekken die tevens goed worden onderhouden en deugdelijk worden gescheiden van andere functies als het uitlaten van honden. Het recreatief gebruik van de (groene) buitenruimte voor incidentele manifestaties wordt toegejuicht. Schade aan groenvoorzieningen dienen daarbij voorkomen en hersteld te worden.

2.3.4. *Educatieve functie*

Via voorlichting en educatie kan de dorpsbewoner aandacht krijgen voor en kennisnemen van de waarde van het groen in het dorp, van planten en dieren. De aanwezigheid van groen en daarmee van de dieren die er in leven is van wezenlijk belang voor de leefbaarheid van elke woonomgeving. In een tijd waarin de mens in toenemende mate van natuur en milieu vervreemd vervult het groen in de leefomgeving een cruciale eerste schakel om die vervreemding tegen te gaan. Concreet betekent dit dat de aanplant van plantensoorten die op een bijzondere of herkenbare manier een rol spelen in de herkenbaarheid van natuurwaarden moet worden gestimuleerd. Vlindervriendelijke planten die daarmee vlinders aantrekken naar de woonomgeving kunnen zo bijvoorbeeld een voorbeeldfunctie vervullen.

Bij de samenstelling van het sortiment wordt in de variatie aandacht besteed aan de educatieve aspecten. Toepassing van specifieke bloeiers als Forsythia (Bloeiend Hout), Buddleja (Vlinderstruik) e.d. wordt gestimuleerd. Maar ook op plaatsen waar meer natuurlijke begroeiing een plek kan krijgen kan bijvoorbeeld Oenothera (Teunisbloem), die op spectaculaire wijze rond zonsondergang zijn bloemen ontvouwt, op schrale gronden de waardering voor de natuur vergroten.

2.3.5. *Fysische functie*

Het groen in het dorp is van invloed op het microklimaat. Het groen beïnvloedt in een dorp bijvoorbeeld de vochtigheid, de temperatuur, de schaduw en de mate van fijnstof in de lucht. Over de bijdrage van stedelijke beplanting aan beperking van fijnstof en reductie van CO₂ is nog weinig bekend. De trend is wel dat er in toenemende mate onderzoek naar gedaan wordt, er de komende jaren veel over bekend wordt en men hiermee aan de slag moet.

Ontwikkelingen op het gebied van de fysische functies van groen worden in Loon op Zand gevolgd en desgewenst geïmplementeerd in het groenbeleid. Zo wordt de toepassing van groen met een bovengemiddelde CO₂-bindende werking gestimuleerd vanuit overwegingen op het gebied van duurzaamheid. Daarbij moet vooral gedacht worden aan groenblijvende beplanting.

2.3.6. *Cultuurhistorische waarde*

De gemeente Loon op Zand bestaat uit drie kerkdorpen. De Moer is ogenschijnlijk het meest authentiek. Een woongemeenschap ontstond rondom een kruispunt van 2 wegen met centraal een grote kerk. Het kruispunt wordt gemarkeerd door een prachtig stelsel van leilindes. Loon op Zand is de kern waarvan de groenstructuur het meest herkenbaar is gevormd door de ontstaansgeschiedenis. Deze groenstructuur is namelijk ruimtelijk verweven met die van het landgoed rondom Het Witte Kasteel. Dit kasteel met omliggende monumentale bomen en beplantingen geeft een grote ruimtelijke kwaliteit aan de zuidrand van de kern. Dit vormt een karakteristieke markering van de entree van het dorp aan deze kant.

Kaatsheuvel heeft rondom de kerk een groenelement dat beeldbepalend bijdraagt aan de uitstraling van Kaatsheuvel. Voor het overige is er weinig sprake van een cultuurhistorische relatie met de aanwezige groenstructuur. Het is in de woonkern misschien juist het gebrek hieraan dat cultuurhistorisch is bepaald. Tot de jaren '50 was in Kaatsheuvel vooral een arbeidersgemeenschap gevestigd die de kost verdiende in de schoenenindustrie. Met de realisatie van Natuurpark De Efteling in die tijd ontstond een groenelement van formaat dat uitgroeide tot één van 's werelds meest vooraanstaande pretparken waarvan de natuurwaarde inmiddels beperkt is en geheel in particuliere handen is. Kaatsheuvel is daarnaast uitgegroeid tot vestigingsplaats van een aantal vooraanstaande keukenleveranciers. Deze branche die het moet hebben van de ontvangst van klanten uit het gehele land verdient het om gesteund te worden door een fraaie omgeving en entree wat door groen/bomen ondersteund zou moeten kunnen worden.

De cultuurhistorische waarde van het groen wordt bepaald door factoren als de periode van aanleg, zeldzaamheid, authenticiteit en de samenhang met bebouwing.

De cultuurhistorische waarde van een gebied wordt mede bepaald door aanwezige, oude, monumentale beplantingen. Deze geven een gebied mede identiteit. Oude beplantingen

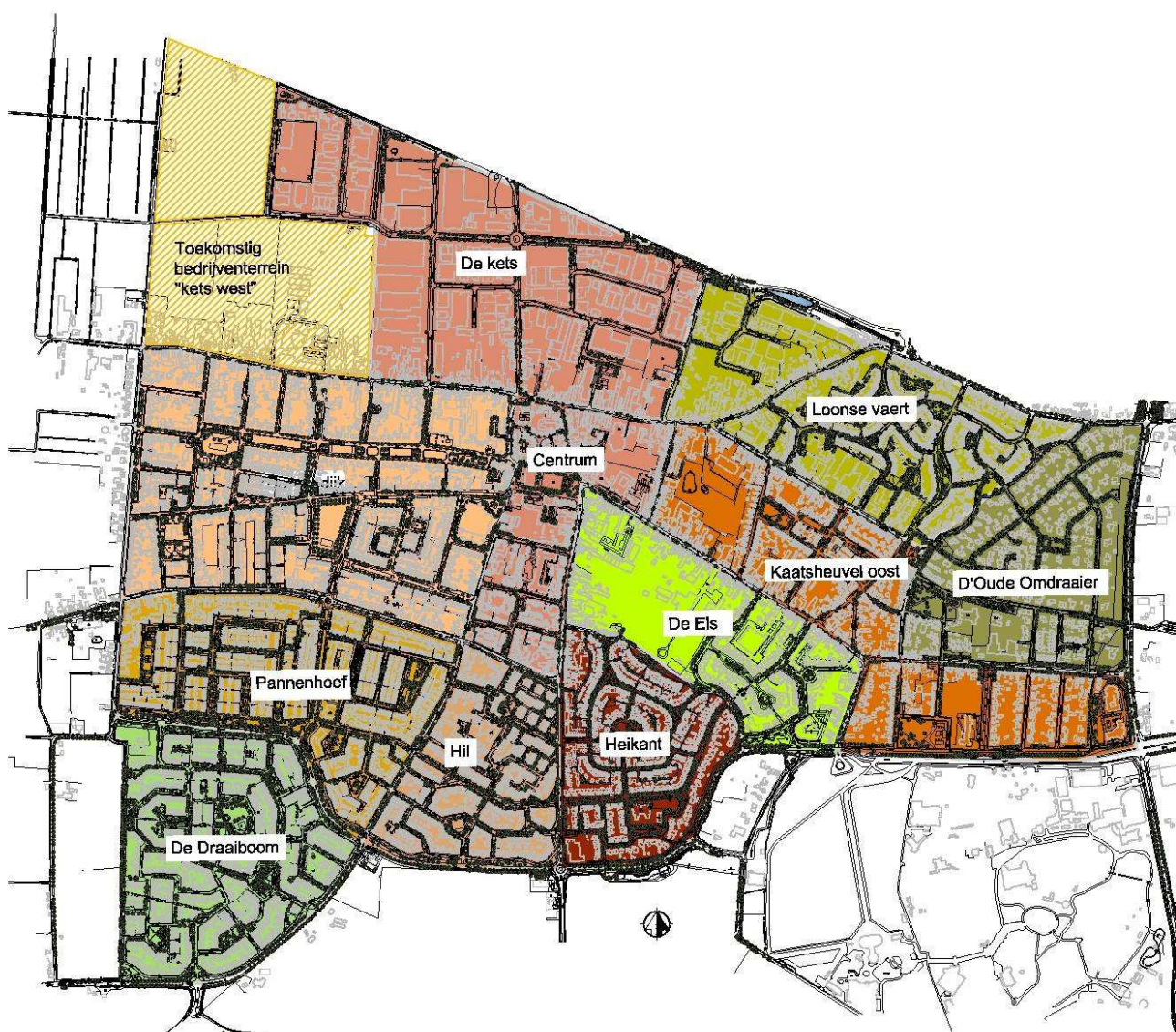
komen binnen de gemeente Loon op Zand verhoudingsgewijs weinig voor en dienen dan ook met extra veel inspanning beschermd te worden. Daarnaast kunnen juist nieuwe ontwikkelingen aanleiding zijn voor het doorontwikkelen van groenstructuren om deze ontwikkelingen te ondersteunen.

2.4. Visueel ruimtelijke kwaliteit huidige groenstructuur

De visueel ruimtelijke kwaliteit is per kern geïnventariseerd aan de hand van aspecten zoals structuur, diversiteit, onderhoudsintentie, vitaliteit van bomen en andere beplanting, algemene uitstraling (groen en grijs) en sociale veiligheid.

Per kern zijn op grond van stedenbouwkundige kenmerken deelgebieden onderscheiden. De totale inventarisatie is opgenomen in de bijlagen. Daarbij zijn de belangrijkste knelpunten op tekening in de bijlage verwerkt.

2.4.1. Kaatsheuvel

Winkelcluster, industrieterreinen en centrum

Het valt op dat veel bomen in de verharding of in open bakken staan. Bij deze bomen is de onderbeplanting gevarieerd. De soortendiversiteit is redelijk hoog. De soorten staan zowel gemengd als in de vorm van vakbeplanting. De onderhoudsintentie is qua snoei redelijk tot

goed. De vitaliteit van de bomen is zeer goed te noemen. De openbare ruimte wordt verder gekenmerkt door veel bestrating. De sociale veiligheid oogt redelijk goed. De begraafplaats kent een aantal markante bomen.

Berndijk

De groene structuur bestaat in algemene zin uit bomen in bestrating en plantsoen. De Vossenbergselaan fungeert als soort van groene as door de wijk (grote bomen in gras en heesterblokken). Daarnaast is deze ruimte vreemd genoeg rondom rijkelijk voorzien van bomen in verharding. De soortendiversiteit is hoog. Het onderhoud is redelijk goed. De vitaliteit van de beplanting is redelijk tot goed. De openbare ruimte doet door de vele betonproducten somber aan. Dit wordt gedeeltelijk gecompenseerd door het vele groen. De sociale veiligheid is goed. In de Crispijnstraat staan zeer markante paardenkastanjes.

Afbeelding 3: Vossenbergselaan, groen as. Ondanks de riante beschikbare ruimte zijn op grote schaal bomen geplant onder slechte omstandigheden in de verharding.
Pannenhoef

De Pannenhoef lijkt qua structuur erg op de Berndijk, al kent deze wijk een grotere soortendiversiteit. Een opvallende groenstructuur is te vinden aan de Hilsestraat, namelijk een groene rand tussen Berndijk en Pannenhoef. Deze groene rand fungeert als een soort van zichtbare grens tussen de twee wijken. De vitaliteit van de bomen is goed. De openbare ruimte doet somber aan door de vele betonproducten. Het groen doet door de vele soorten rommelig aan. De sociale veiligheid is goed.

De Draaiboom

De Draaiboom is een goede mix tussen bebouwing en groenstructuren. De groenstructuren zijn evenredig verdeeld over de wijk. De soortendiversiteit is gering. Het onderhoudsniveau en de vitaliteit van de beplanting is goed. De openbare ruimte is verzorgd en wordt gekenmerkt door betontegels en betonklinkers. Het groen is geconcentreerd op bepaalde locaties en is ruim van opzet.

Hil

In deze wijk ontbreekt een groene hoofdstructuur. Dit is waarschijnlijk het gevolg van de twee verschillende bouwperiodes van de wijk (deels jaren '70 en deels jaren '90). De soortendiversiteit is hoog. De vitaliteit van de bomen is goed tot zeer goed, terwijl de heesterbeplanting op sommige locaties 'gaten' vertoont. Er is sprake van veel bestrating met daarin losse bomen. De sociale veiligheid is goed.

Heikant

De groene hoofdstructuur wordt gevormd door een mix van gemeentelijk en particulier groen. De soortendiversiteit is hoog. Het onderhoudsniveau van de bomen, is in tegenstelling tot de heesters, goed. De vitaliteit van de beplanting is redelijk. De uitstraling van de openbare ruimte is door de vele betonklinkers monotoon. Door het onvoldoende onderhoud aan de heesters straalt het groen weinig uit. De sociale veiligheid wordt negatief beïnvloed door de krappe opzet van de wijk. De Heiakker valt op als laan met Amerikaanse eiken (*Quercus rubra*).

De Els

Het groen bestaat in deze nieuwbouwwijk uit modern, opgezette beplanting van bomen, hagen en bodembedekkers. De soortendiversiteit is gering. De beplanting is goed onderhouden. De vitaliteit van de beplanting is zeer goed. De openbare ruimte wordt gekenmerkt door kleurgebruik in de bestrating. De sociale veiligheid is goed.

Kaatsheuvel Oost

De hoofdstructuur wordt gevormd door blokheesters met bomen. Zowel de onderhoudsfrequentie als de vitaliteit is redelijk goed. De openbare ruimte bestaat uit veel bestrating met een ruim profiel. Het groen doet gedateerd en daardoor weinig vernieuwend aan. De sociale veiligheid is redelijk goed.

Loonse Vaart

In deze wijk ontbreekt een groene hoofdstructuur. De soortendiversiteit is hoog. Het onderhoudsniveau is matig. De vitaliteit van de bomen is goed, terwijl dit door het matige onderhoud aan de heesterbeplanting minder is. De straatprofielen zijn krap. Het groen heeft een sombere uitstraling. De sociale veiligheid oogt redelijk. De bomen staan overwegend in verharding.

D'Oude Omdraaier

In deze villawijk uit de jaren '50 wordt de hoofdstructuur gevormd door de beplanting van de particuliere tuinen. Het betreft een gedateerde villawijk met veel verschillende soorten beplanting. Het onderhoudsniveau is matig. De vitaliteit van de bomen is in vergelijking met de particuliere tuinen redelijk. De straten kennen een smal profiel, waarin trottoirs veelal ontbreken. Het openbaar groen heeft een ruwe en bedrukkende uitstraling. Door de aanwezigheid van hoge heesters en de volle particuliere tuinen, is de sociale veiligheid matig. Het valt op dat moeilijk is te onderscheiden wat nu openbaar of particulier terrein is.

Zuid-Hollandsedijk

Deze wijk heeft een sterk landelijk karakter en wordt omringd door weilanden. In de wijk zelf ontbreekt een groenstructuur. De soortendiversiteit is gering. Het onderhoudsniveau en de vitaliteit van de beplanting is goed. Qua kleurgebruik is het straatprofiel gevarieerd. De sociale veiligheid is goed.

2.4.2. Loon op Zand

Industrieterrein De Hoogt

Op het industrieterrein is (bijna) geen groen aanwezig. Het aanwezige groen is particulier bezit.

Centrum

In het centrum vallen de volgende aspecten op:

- veel leibomen (vooral in de omgeving van de kerk);
- kerkhof kent weinig groen;
- groen is puntsgewijs verdeeld;
- bestrating van gebakken materiaal en kinderkoppen;
- veel oude, monumentale bomen.

Land van Kleeft

De hoofdstructuur wordt voornamelijk bepaald door de particuliere tuinen. De soortendiversiteit is hoog. Het onderhoudsniveau varieert tussen de deelgebieden. Door de dichte begroeiing loopt de vitaliteit van de beplanting een risico. Beplantingen verdringen elkaar om de beschikbare ruimte en groeien op die manier niet goed uit. Het straatprofiel is krap en doet rommelig aan. De groenstructuur wordt verder gekenmerkt door een combinatie van gemeentelijk en particulier groen. Door de hoge beplanting is de sociale veiligheid in deze villawijk matig.

Afbeelding 4: Problemen ruimte / structuur: geen ruimte voor een doorlopende groenstructuur in Oud Loon op Zand

Oud Loon Op Zand

De hoofdstructuur bestaat uit groenvakken met bomen. De soortendiversiteit is hoog. De onderhoudsintentie en de vitaliteit is redelijk. Het straatprofiel is ruim, maar stenig. De uitstraling van het groen is dorps: tuinen tot aan het trottoir en bomen in grote boomspiegels met onderbeplanting. De sociale veiligheid is redelijk goed. De hondenpoeplocatie is vervallen, waardoor veel gebruik wordt gemaakt van het achterliggende veld.

Molenwijk

De groenstructuur bestaat uit bomen met heesters. De soortendiversiteit is middel tot hoog: per straat vaak dezelfde soorten, maar tussen de straten verschillende soorten. Het onderhoudsniveau is matig. De vitaliteit van de bomen is goed, terwijl de vitaliteit van de onderbeplanting matig is. De openbare ruimte wordt gekenmerkt door veel beton en opvallende hoogteverschillen. Door de afwisselende dichtheden is de uitstraling van het groen onrustig. De sociale veiligheid is redelijk. Andromeda valt op door een laanstructuur richting het Witte Kasteel.

Molenwijk zuid

Het kenmerk van de groenstructuur is bomen met heesters. De soortendiversiteit is hoog. Het onderhoudsniveau varieert in deze wijk van matig tot goed (afhankelijk van locatie). De vitaliteit van de beplanting is goed. De openbare ruimte wordt gekenmerkt door gekleurd beton, al is dit beton op bepaalde locaties wel vervallen. Door de afwisseling tussen jonge en oude beplanting is de uitstraling van het groen gevarieerd. De sociale veiligheid is redelijk tot goed.

2.4.3. De Moer

De hoofdstructuur bestaat vooral uit laanbomen met hagen (zowel een- als tweezijdig). De soortendiversiteit is laag. Het onderhoudsniveau is hoog. De monumentale inrichting met leibomen is uitermate karakteristiek en beeldbepalend. De vitaliteit van de beplanting is goed tot zeer goed. De openbare ruimte wordt bepaald door gebakken materiaal. De uitstraling van het groen is verzorgd, rustig en landelijk. De sociale veiligheid is goed.

Conclusies:

Op een aantal plaatsen staat een duurzame ontwikkeling van het groen in de gemeente Loon op Zand onder druk. Dat betekent dat maatregelen nodig zijn om een groene inrichting van de woonomgeving op den duur ook te kunnen garanderen. Met name voor bomen, die de dragers van de groenstructuur van een woonkern vormen, zijn maatregelen noodzakelijk. In het in voorbereiding zijnde bomenplan zullen de nodige concrete aanbevelingen gedaan.

Voor centrum- en de winkelgebieden zijn bomen in verharding ook in de toekomst denkbaar. Met goede standplaatsverbetering kan potentiële overlast beperkt blijven en met speciale aankleding van de standplaats met boomroosters en boomkorven kan een stijlvolle inrichting van de buitenruimte bereikt worden.

Voor de bedrijventerreinen moet de toepassing van bomen in verharding vermeden worden maar de ontwikkeling van een doorlopende groenstructuur gestimuleerd.

In de toekomst dient bekeken te worden of bomen in verharding voorzien kunnen worden van een ruimere plantplaats. Dit kan bij voorkeur gedaan worden bij een totale herinrichting van wegen in combinatie met vervanging of renovatie van de riolering. Daarbij zou de toepassing van eenrichtingsverkeer serieus moeten worden overwogen indien daarmee ruimere standplaatsen bijdragen in het behoud van oudere laanbeplantingen.

Vakbeplantingen en onderbeplantingen zijn volop aanwezig en worden gekenmerkt door een grote soortendiversiteit. De beheerproblemen die dit met zich meebrengt zullen plaatselijk de noodzakelijke omvorming van groen stimuleren.

Afbeelding 5: bomen met ideale groeiomstandigheden

2.5. Beheer

2.5.1. Wijze van Beheer

In het Groenstructuurplan uit 1996 is onderscheid gemaakt in een drietal beheervormen. Deze beheergroepen hebben een afnemende onderhoudsintensiteit en een toenemende natuurlijkheid. Daarnaast moet het beheer functioneel zijn. De beheervormen zijn:

1. traditioneel beheer;
2. natuurvriendelijk beheer;
3. milieuvriendelijk beheer.

Traditioneel beheer

Bij de gemeente Loon op Zand wordt voornamelijk in de praktijk gewerkt met traditioneel groenbeheer. Traditioneel groenbeheer is gericht op het bereiken en behouden van een vooraf ten doel gesteld eindbeeld. Bij traditioneel beheer kan zowel met als zonder bestrijdingsmiddelen worden gewerkt.

2.5.2. Groenvoorzieningen en beheertypen

De groenvoorzieningen zijn onderverdeeld in beheertypen. Aan elk beheertype is een maatregelpakket gekoppeld. Het maatregelpakket is zo samengesteld dat:

- het vak duurzaam in stand gehouden kan worden
- het gewenste onderhoudsniveau (sober maar doelmatig) wordt bereikt
- het groen zijn functie kan vervullen bv. speelweide geleiding (hagen)
- het veilig is bv. uitzichthoeken

Het huidige groenbeheer is in één kwaliteitsniveau vastgelegd. In de gehele gemeente wordt het groenbeheer op dezelfde wijze uitgevoerd. De openbare ruimte wordt gebruiksvriendelijk en praktisch ingericht. Het onderhoud moet een acceptabel verzorgingsbeeld geven. Dit heeft tot gevolg dat het plantsoen bij het gemeentehuis even vaak geschoffeld wordt als een plantsoen in een woonwijk even ver over de verharding mogen groeien als op een industrieterrein.

2.5.3. Organisatie

De gemeente Loon op Zand kent een directiemodel. De afdeling Infra is beheerder van de openbare ruimte en verantwoordelijk voor een aantal beleidsterreinen:

- groen;
- verkeer;
- riolering;
- civiel.

Vanuit deze beleids- en beheertaken stelt de afdeling Infra voorwaarden waaraan de inrichting van de openbare ruimte moet voldoen. Deze voorwaarden gelden voor het ontwerp, de materiaalkeuze en het eindresultaat.

In 2008 is het beeldkwaliteitsplan in de raad vastgesteld

2.6. Zonering

In 2008 is het beeldkwaliteitsplan in de raad vastgesteld. In dit plan wordt de beeldkwaliteit beschreven die in Loon op Zand wordt gehanteerd. Tot dan toe werd er gewerkt met één onderhoudsniveau wat sober maar doelmatig wordt genoemd. Dit niveau komt sterk overeen wat binnen de CROW normen als niveau B wordt omschreven. In het beeldkwaliteitsplan is een keuze gemaakt om de centrumgebieden en de dorpsentrees op een hoger niveau te onderhouden (niveau A). Het beeldkwaliteitsplan is vastgesteld met de beperking dat de zonering pas wordt ingevoerd zal de financiële middelen voor deze wijziging beschikbaar zijn. Dit is tot op heden nog niet het geval. Met de verslechterende financiële situatie van de gemeente zal dit waarschijnlijk nog even op zich laten wachten.

Bij het beeldkwaliteitsplan hoort een beeldcatalogus, waar met beelden het onderhoudsniveau per ambitieniveau is weergegeven. Met deze catalogus is voor een ieder eenvoudig te zien wat voor een onderhoudsbeeld de gemeente nastreeft.

Gezien de gemeente werkt met frequentiebestekken zal het behaalde beeld afhankelijk zijn van de weersomstandigheden. In een nat maar warm jaar zal het onkruid harder groeien dan in een droog jaar terwijl de frequentie onderhoud vooraf is vast in het bestek.

Als men wil kiezen voor een constanter beeld is het mogelijk om te kiezen voor een beeldbestek. In dergelijke bestekken worden de frequentie van de handeling niet omschreven maar is de frequentie afhankelijk van het omschreven beeld. Het nadeel van beeldgestuurde bestekken is dat diverse beheertypen zich lastig laten vastleggen in beeldkwaliteitseisen wat discussie met de aannemer op kan leveren. Ook is het lastiger om de aanneemsom van een bestek te ramen.

Samenvatting hoofdstuk 3

Hoofdstuk 3 bevat de visie op de aanwezige groenstructuur, waarvan hier in het kort een samenvatting wordt gegeven.

Het recreatief groen bestaat voornamelijk uit speelplekken. De kernbegrippen voor het recreatief gebruik binnen de gemeente zijn het aanbrengen van structuur en het waarborgen van de veiligheid.

Het natuurlijk groen wordt gekenmerkt door meer ruimte voor spontane, natuurlijke ontwikkeling van vegetatie. Wanneer gebruik gemaakt wordt van aangeplante beplanting moet er aan bepaalde voorwaarden voldaan worden, zoals kunnen concurreren en harmoniëren met spontane vegetatie. Ook moeten natuurlijke ontwikkelingen binnen gemeentelijke groengebieden zoveel mogelijk in samenhang worden ontwikkeld met de ontwikkelingen van Nationaal Park De Loonse en Drunense Duinen.

Het groen in de woonwijk kan drie verschillende functies vervullen: aankleding van de openbare ruimte, educatieve functie en esthetische functie. Het is van belang dat de vorm en functie van de groenvoorziening met elkaar in overeenstemming zijn.

Het groen langs de wegen is historisch bepaald en heeft de basisstructuur van het landschap bepaald en daarmee die van de ontsluitingswegen. Het groen langs de wegen heeft dan ook de functie van routing of van afscherming. Het is van belang dat het groen een toegevoegde waarde heeft en niet de verkeersveiligheid nadelig beïnvloedt.

Het groen op de bedrijventerreinen dient degelijk, maar representatief te zijn, vanwege het karakter van het bedrijventerrein. Het groen heeft hier dan ook twee functies: aankleding van de openbare ruimte en esthetische functies.

De ambities van het groenbeleidsplan zijn om tot een gestructureerd en samenhangend beleid te komen. Waarbij vanuit gegaan wordt dat het beleid niet statisch is, maar dat mee gaat in de ontwikkelingen van de tijd. Daarnaast zijn er voor de verschillende kernen van de gemeente knelpunten en kansen kaarten opgesteld.

3. Groenvisie

Dit hoofdstuk bevat de visie op de aanwezige groenstructuur, waarbij onderscheid wordt gemaakt tussen recreatief groen, natuurlijk groen, groen in woonwijk, groen langs wegen en groen op bedrijventerrein. Ook worden de ambities en kansen/knelpunten weergegeven.

3.1. Visie op aanwezige groenstructuur

In het eerste hoofdstuk is vastgesteld dat in Loon op Zand een groenbeleidsplan ontbreekt. Deze leegte wordt met dit plan opgevuld en daarbij worden voor de gehele gemeente de hoofdlijnen vastgelegd voor de aard en samenstelling van de groenvoorziening. De ruimtelijke karakteristiek van de gemeente wordt vastgelegd in een concept groenstructuurplan en bomenplan die als bijlage zijn opgenomen voor de verschillende woonkernen. Daarin worden uiteindelijk de volgende elementen opgenomen:

- grotere aaneengesloten groengebieden:
 - o openbaar gebied;
 - o karakteristieke privéterreinen;
- doorlopende lijnen van bomen of water, al dan niet gecombineerd met groen;
- structuurelementen die een rol spelen in de stedelijke natuur en ecologische verbindingzones inclusief de knelpunten in de continuïteit van het systeem;
- routes die een rol spelen in de (recreatieve) beleving van de stad;
- knelpunten in de onderlinge samenhang;
- een heldere, weloverwogen zonering die vastlegt op welk ambitieniveau het groenonderhoud wordt verzorgd.

3.1.1. Recreatief groen

Het recreatief groen in de woonkernen van de gemeente Loon op Zand bestaat voornamelijk uit speelplekken. In de gemeente Loon op Zand zijn speelplekken onderverdeeld naar leeftijdscategorie. Hiertoe wordt medio 2010 het speelruimtebeleid vastgesteld.

De kernbegrippen voor het recreatief gebruik binnen de gemeente zijn:

- het aanbrengen van structuur;
- het waarborgen van de veiligheid.

Voor het aanbrengen van structuur betekent dit, dat verschillende gebruikersgroepen naast elkaar gebruik moeten kunnen maken van een aaneengesloten groengebied. Specifieke voorzieningen zijn voor deze groepen op deugdelijke en logische wijze ruimtelijk en in ieder geval functioneel van elkaar gescheiden. Op deze wijze worden conflicten in gebruik van de beschikbare ruimte vermeden. Het is duidelijk dat speelplekken en een hondenuitlaatterrein moeilijk verenigbare voorzieningen zijn. Dit geldt overigens ook voor speelplekken voor verschillende leeftijdscategorieën.

3.1.2. Natuurlijk groen

Het natuurlijk groen wordt gekenmerkt door meer ruimte voor spontane, natuurlijke ontwikkeling van vegetatie. De eventueel aangeplante beplanting moet aan een aantal criteria voldoen om onderdeel uit te kunnen maken van een meer natuurlijke vegetatie:

- a. kunnen concurreren met spontane vegetatie;
- b. harmoniëren met natuurlijke vegetatie.

Meer natuurlijke vegetatie komt uitsluitend voor in de gebieden waarin dit ook mogelijk is volgens het groenstructuurplan. Het Nationaal Park De Loonse en Drunense Duinen is een Habitatrictlijngebied (Natura 2000) en maakt onderdeel uit van de EHS. De aanwezigheid van dit gebied biedt unieke kansen om de natuur- en ecologiegerelateerde ontwikkelingen in de groenstructuur op te nemen. Bij de verdere uitwerking van het groenstructuurplan en het landschapsbeleidsplan moet dit gebeuren.

De natuurlijke ontwikkelingen binnen gemeentelijke groengebieden moeten zoveel mogelijk in samenhang worden ontwikkeld met de natuur van het Nationaal Park De Loonse en Drunense Duinen.

3.1.3. Groen in woonwijk

In de woonwijken is er een druk op het ruimtegebruik. De openbare ruimte moet een groot aantal functies vervullen terwijl de ruimte kostbaar en daardoor beperkt is.

Het groen in de woonwijken draagt in grote mate bij aan een leefbare woonomgeving. Daarnaast is groen belangrijk voor een goede indeling van de openbare ruimte. Een groene woonomgeving verhoogt de waarde van de omliggende woningen. Door een goede inpassing van het groen draagt bij aan een goede samenhang en identiteit van de wijk.

Het groen in de woonwijken heeft verschillende functies:

- a. aankleding van de openbare ruimte;
 - I. parkeervoorzieningen;
 - II. recreatieve voorzieningen;
 - III. ruimtevormend: scheiding van deelruimtes of geleiding;
 - IV. defensieve beplanting: afscheiding, voorkomen doorloop;
- b. educatief;
 - I. zien groeien;
 - II. wisseling van de seizoenen;
 - III. bloei;
 - IV. eten
 - V. klimmen etc.
- c. esthetische aspecten;
 - I. kleurvariatie;
 - II. vorm;
 - III. diversiteit en menselijke maat.

Het is van belang dat vorm en functie van de groenvoorzieningen met elkaar in overeenstemming zijn. Dit wil zeggen dat het groen bijdraagt aan de herkenbaarheid en gebruikswaarde van een plek. Indien dit niet het geval is moet een herinrichting worden overwogen.

3.1.4. Groen langs wegen

De gemeente Loon op Zand is gelegen binnen de kenmerkende Brabantse Zandgronden die historisch zijn ontstaan vanuit een schollenlandschap met verzakkingen en verhogingen (horsten en slenken) waarop later de ijstijd zijn invloed heeft gehad waardoor dekzandruggen zijn ontstaan. Na een betrekkelijk vreedzame periode onder Romeinse invloed rond het begin van de jaartelling ontstond een periode van Keltische en Germaanse nederzettingen.

Later werd het gebied ontgonnen waarbij boerderijen ontstonden op de zandruggen met rechthoekige achterliggende percelen. Waren deze percelen aanvankelijk nog uitsparingen in het bos, later werd het landschap door overbeweiding en houtkap heidegebieden met bewoning in lintvormige dorpen. Dit heeft uiteindelijk de basisstructuur van het landschap bepaald en daarmee die van de ontsluitingswegen.

Het groen langs wegen heeft verschillende functies:

- a. routing;
 - I. begeleiden van de weg;
 - II. ruimtelijk accentueren van verloop.
- b. afscherming;
 - I. veiligheid: scheiden van verkeersstromen;
 - II. groen prettiger en meer rustgevend is om naar te kijken dan verkeersdrukte.

Het is van belang dat het groen een toegevoegde waarde heeft en niet de verkeersveiligheid nadelig beïnvloedt. Dit betekent ondermeer dat rekening gehouden moet worden met uitzichthoeken en obstakelvrije zones.

Indien de veiligheid door de aanwezigheid van een groenvoorziening in het geding is, moet omvorming van het groen worden overwogen. Uitzichthoecken kunnen gecreëerd worden door hogere beplantingen te snoeien of te vervangen door lagere. Bomen die zich binnen de obstakelvrije ruimte langs een weg bevinden worden niet zondermeer verwijderd. Afhankelijk van de waarde van de boom kan worden overwogen, de snelheid aan te passen of met geleiderail een veilige situatie te creëren.

3.1.5. *Groen op bedrijventerreinen*

Zoals eerder opgemerkt heeft de gemeente Loon op Zand een historie van bedrijvigheid. Was het tot de jaren '50 de schoenenindustrie, nu heeft naast de Efteling de keukenbranche van Kaatsheuvel een reputatie. Maar ook andere bedrijven hebben hun plek hier gevonden. In ieder geval gaat het om de nodige bedrijven die hier niet allen produceren, assembleren of opslag hebben maar ook daadwerkelijk hun klanten ontvangen. Een degelijke maar representatieve omgeving is dan wel op zijn plaats en hier kan een degelijke groenstructuur een belangrijke functie in spelen, functioneel, sober maar verzorgd.

Het groen op bedrijventerreinen heeft diverse functies:

- a. aankleding van de openbare ruimte;
 - I. parkeervoorzieningen: algemeen beleid is dat dit op eigen terrein gebeurt;
 - II. ruimtevormend: scheiding van deelruimtes of geleiding;
- b. esthetische aspecten:
 - I. kleurvariatie;
 - II. vorm;
 - III. diversiteit en menselijke maat: zeer belangrijk in verband met de schaal en maat van veel bedrijfspanden;
 - IV. eenheid in relatie tot de doorrijhoogte.

Het beeld en de architectuur van de bebouwing op bedrijfsterreinen verandert relatief snel. Het is uiteraard wenselijk dat een bedrijventerrein doorlopend ontwikkeld wordt binnen de richtlijnen van een beeldkwaliteitplan. Het groen op een bedrijventerrein kan hierin een rol spelen. Zeker oudere groenvoorzieningen (bomen) dragen er toe bij dat er een raamwerk kan ontstaan dat zowel beeldvast als stabiel is. Wisselingen in beeld en architectuur van de bebouwing worden daarmee verzacht. De bomen langs de ontsluitingswegen van de bedrijventerreinen creëren een stabiel raamwerk. Binnen dit raamwerk kunnen dan veranderingen plaatsvinden zonder dat het totaalbeeld nadelig wordt beïnvloed.

Laanbeplanting op een bedrijfsterrein vormt het duurzame groene raamwerk rondom veranderende bebouwing. Bij voorkeur wordt hiervoor gebruik gemaakt van duurzame grotere bomen van de eerste grootte.

Voor het plan de Kets West II dat nu in ontwikkeling is, is een inrichtingsvisie ontwikkeld die als basis kan dienen voor de reeds bestaande bedrijfsterreinen. Hierdoor zal een meer eenduidig beeld ontstaan en een betere samenhang tussen het reeds bestaande bedrijven terrein en nieuwe ontwikkelingen.

3.2. **Ambities**

Met het opstellen van een samenhangend groenbeleidsplan heeft de gemeente Loon op Zand zich geconformeerd aan de ambitie om tot een gestructureerd en samenhangend beleid te komen. De investering voor een dergelijk beleid betaalt zich terug. Het is echter van belang dat het beleid niet statisch is, maar juist meegaat met de tijd. Een geformaliseerd beleidsplan wordt eenmalig beoordeeld en goedgekeurd voor een termijn van 10 jaar, maar moet regelmatig worden geactualiseerd:

- a. Jaarlijks vindt correctie en aanvulling plaats indien:
 - I. verbetering noodzakelijk is om de omschrijving van het beleid te verduidelijken;
 - II. actuele ontwikkelingen tot beleidswijzigingen leiden.
- b. Na vaststelling vindt na drie en zes jaar een evaluatie plaats die desgewenst tot revisie kan leiden indien:
 - I. er ongewenste aspecten blijken te ontstaan in het geformuleerde beleid;

II. er tekortkomingen aan het groenbeleidsplan blijken te zitten.

Na 10 jaar vindt er een totale revisie van het groenbeleidsplan plaats indien dit noodzakelijk wordt geacht. De werking van het plan kan maximaal 2 keer voor de duur van 3 jaar worden verlengd. Daarna is verlenging nog slechts mogelijk voor de duur van 1 jaar.

3.3. Kansen/knelpunten

De gemeente Loon op Zand heeft jarenlang een groenbeleid gevoerd zonder actueel geformaliseerd beleid of heldere geactualiseerde plannen. Dit heeft er toe geleid dat elke beslissing met betrekking tot het groen op zichzelf is genomen zonder geborgde samenhang met het geheel.

Het ontbreken van gestructureerd beleid is een kans voor de gemeente. Daarmee kan het nu in zijn geheel opnieuw en op actuele wijze worden opgetuigd. Het is echter essentieel dat dit groenbeleidsplan niet op zichzelf blijft staan. Een kapstok waaraan geen jas wordt opgehangen, heeft geen betekenis en is een verloren investering. Dit plan staat dan ook niet op zichzelf, maar wordt gezien als de kapstok waaraan veel deelbeleid kan worden opgehangen.

In de bijlagen zijn voor de kernen van de gemeente Loon op Zand, te weten, Kaatsheuvel, Loon op Zand en De Moer plannen gemaakt op hoofdlijnen waarin de groenstructuur en het bomenplan zijn opgenomen. Tevens is aangegeven waar de grootste knelpunten zich bevinden. De groenstructuur ondersteunt niet overal de hoofdstructuur van de stedenbouwkundige opzet terwijl anderzijds op een aantal plaatsen de structuurlijnen binnen de stedenbouwkundige opzet begeleid wordt door laanbeplanting die zich op problematische wijze in te krappe standplaatsen in verharding is geplant waardoor een duurzame toekomst van deze laanbeplanting onzeker is.

Samenvatting hoofdstuk 4

Aan de hand van verschillende voor de gemeente relevante thema's wordt de beleidsstrategie gekenschetst. Deze strategie is er op gericht het onderhoudsniveau voor groen binnen de gemeente Loon op Zand sober en doelmatig te houden.

Ten aanzien van het gebruik van chemische bestrijdingsmiddelen neemt de gemeente Loon op Zand het standpunt in om een eigen progressief beleid te formuleren dat in ruime mate binnen het Rijksbeleid past. Het gemeentelijk beleid is gericht op het stopzetten van het gebruik van chemische bestrijdingsmiddelen. De gemeente voert dit beleid vanuit de overtuiging dat een net uitzierend plantsoen primair tot stand wordt gebracht op een duurzame wijze. De gemeente realiseert zicht dat hierbij op het gebied van voorlichting en educatie naar de burgers een belangrijke taak ligt.

De gemeente bestrijdt ongewenste planten om verschillende redenen, zoals uit esthetisch oogpunt, functioneel oogpunt, gezondheidsoogpunt of vanuit het oogpunt van verstoring van het natuurlijk evenwicht. Ook is de gemeente van mening dat de wijze van bestrijding, chemisch of niet-chemisch, kan en mag verschillen op basis van de hiervoor genoemde redenen. In het algemeen kan gezegd worden dat de gemeente een terughoudend beleid nastreeft op het gebied van chemische onkruidbestrijding.

Ondanks dat bomen niet altijd de kans krijgen om uit te groeien tot een monumentaal exemplaar, moeten de groenbeleidsmakers en –ontwerpers de intentie hebben bomen voor lange tijd te planten, want grote en uitgegroeide bomen vormen de dragers van een stedelijke groenstructuur, dragen bij aan de sfeer en uitstraling van een omgeving en bepalen mede de uitstraling en het imago van een gemeente. Daarnaast worden een aantal tips gegeven over hoe bomen het best tot hun recht komen, waarbij genoteerd moet worden dat in het Bomenplan meer en specifiek op deze tips wordt ingegaan.

Het recreatief (mede)gebruik van groengebieden in en om de gemeente Loon op Zand wordt toegejuicht en waar mogelijk gestimuleerd. Dit kan door bijvoorbeeld wandelpaden aan te leggen tussen weilanden. Desgewenst faciliteert de gemeente de grondeigenaren op een wijze die in redelijke verhouding staat tot de meerwaarde die door het recreatief (mede)gebruik ontstaat. Het is belangrijk dat bij uitbreidingen de recreatieve functies van de openbare ruimte volgens de daartoe gestelde normen en doelstellingen worden gerealiseerd.

In de gemeente Loon op Zand geldt een aanlijngedod of losloopverbod. Dit betekent dat honden overal in de gemeente aangelijnd dienen te lopen en uitwerpselen door de eigenaar van de hond worden opgeruimd. Om de hondeneigenaren tegemoet te komen zijn er in de gemeente losloopterreinen aangelegd. Dit zijn terreinen waar de honden los mogen lopen en hun uitwerpselen mogen blijven liggen. Deze losloopterreinen moeten worden voorzien van een deugdelijke afrastering. De locaties dienen echter toegankelijk te zijn voor honden, hun eigenaren en gemeentelijke medewerker die de uitwerpselen ruimen. Het hondenbeleid dient verankerd te worden in de APV (Algemene Plaatselijke Verordening). Daarmee wordt tevens de basis gelegd voor handhaving. Daarbij dient het hondenbeleid geaccepteerd te worden door zowel de hondeigenaren als niet-hondeigenaren.

Het is van belang voor de gemeente om de burgers bij zoveel mogelijk aspecten in relatie tot het groenbeheer te betrekken. Vooral wanneer er rigoureuze maatregelen worden getroffen, dient er goede communicatie en overeenstemming te komen over de maatregelen. Middels het wijkgericht werken, waar de gemeente enkele jaren geleden mee gestart is, worden burgers sinds enige jaren meer betrokken bij de inrichting en beheer van de openbare ruimte. Hierdoor ontstaat meer betrokkenheid hun openbare ruimte.

Daarnaast moet de Flora en Faunawetgeving in voldoende mate worden geïntegreerd in de gemeentelijke organisatie. Dit volgt onder andere door het vaststellen van de gedragscode door het gemeentebestuur, het vaststellen van beschermde soorten in de gemeente, de gedragscode per beheersmaatregel verwerken in werkprotocollen enzovoorts.

4. Strategie

In dit hoofdstuk wordt aan de hand van verschillende thema's de beleidsstrategie gekenschetst. Deze thema's zijn: chemische bestrijdingsmiddelen, ongewenste planten, bomen, recreatief gebruik groen, hondenpoep en burgerparticipatie.

4.1. Gebruik chemische bestrijdingsmiddelen

Het gebruik van chemische bestrijdingsmiddelen staat al jaren ter discussie. Het gebruik wordt ingegeven door het "netjes houden van de buitenruimte tegen een betaalbare prijs". Het is echter de vraag of een "nette buitenruimte" tot stand komt op een wijze die ook "netjes is voor natuur en milieu". Schadelijke residuen of reststoffen van chemische bestrijdingsmiddelen worden tot in lengte van jaren teruggevonden in bodem en grondwater en kunnen zo op lange termijn van invloed zijn op onze leefomgeving.

Vanuit de Rijksoverheid worden de wetmatige kaders bepaald waarbinnen de toepassing van chemische bestrijdingsmiddelen is toegestaan. Deze kaders worden regelmatig bijgesteld en aangescherpt. Als gemeentelijke overheid is er de keuze om met het gemeentelijk beleid:

- a. het rijksbeleid te volgen;
- b. een eigen beleid te formuleren dat in ieder geval binnen het rijksbeleid past;
- c. een eigen progressief beleid te formuleren dat in ruime mate binnen het rijksbeleid past.

De gemeente Loon op Zand streeft het beleid na volgens punt c: progressief en gericht op het stopzetten van het gebruik van chemische bestrijdingsmiddelen. Sinds jaren is er namelijk een tendens waarneembaar waarin van Rijkswege het gebruik van chemische bestrijdingsmiddelen wordt teruggedrongen. Een gemeentelijk beleid dat deze tendens volgt, is daarmee doorlopend aan de verandering van het Rijksbeleid onderhevig.

De gemeente voert dit beleid vanuit de overtuiging dat een net plantsoen primair tot stand wordt gebracht op een duurzame wijze. De gemeente Loon op Zand realiseert zich hierbij dat er op het gebied van voorlichting en educatie naar burgers een belangrijke taak ligt. Omdat het begrip duurzaamheid inmiddels is ingeburgerd, moet het mogelijk zijn, om het verband met chemische onkruidbestrijding uit te leggen en geaccepteerd te krijgen.

4.2. Bestrijding ongewenste planten

Bestrijding van ongewenste planten kan om verschillende redenen plaatsvinden:

- a. Esthetisch
Aanwezigheid van bepaalde beplanting in een zekere hoeveelheid, leidt er toe dat de buitenruimte als onverzorgd wordt ervaren (voorbeeld: brandnetels).
- b. Functioneel
Aanwezigheid van bepaalde beplanting in een zekere hoeveelheid, leidt er toe dat noodzakelijke processen in de buitenruimte wordt verstoord (voorbeeld: kweekgras bij straatkolken, Grote Waternavel in watergangen of Distels in agrarisch gebied).
- c. Gezondheid
Aanwezigheid van bepaalde beplanting in een zekere hoeveelheid, leidt er toe dat de gezondheid van mens en dier nadelig wordt beïnvloed (bijvoorbeeld de Berenklauw bij speelplekken of Jacobs Kruiskruid in de nabijheid van dierenweiden).
- d. Verstoring natuurlijk evenwicht
Aanwezigheid van bepaalde beplanting in een zekere hoeveelheid, leidt er toe dat een natuurlijk evenwicht tussen verschillende beplantingen wordt verstoord, één soort sterk de overhand krijgt en een wenselijke situatie wordt overwoekerd door een spontane ontwikkeling (bijvoorbeeld Amerikaanse Vogelkers of Japanse Duizendknoop in bosschages of Grote Waternavel in watergangen)

De gemeente Loon op Zand maakt een onderscheid tussen onkruid en ongewenste beplanting. Onkruid bestaat niet. Datgene dat in de volksmond onkruid genoemd wordt is een verzamelnaam voor natuurlijke beplanting die zich spontaan ergens heeft gevestigd. Dit hoeft niet perse ongewenst te zijn en kan onder omstandigheden een verrijking van het beeld op leveren. Bestrijding van ongewenste beplanting vindt altijd plaats. De gemeente Loon op Zand staat op het standpunt dat ongewenste beplanting per definitie bestreden moet worden volgens daartoe voorgeschreven methoden.

De gemeente Loon op Zand is van mening dat de bestrijdingsmethodiek kan en mag verschillen, afhankelijk van de reden:

- sub. a. Esthetische redenen voor de bestrijding van ongewenste planten vinden uitsluitend op mechanische wijze plaats. Alternatieve methoden die duurzaam zijn en niet belastend voor natuur en milieu kunnen, na proefnemingen, worden ingevoerd.
- sub. b. Functionele redenen voor de bestrijding van ongewenste planten kunnen aanleiding geven voor een terughoudend gebruik van chemische bestrijdingsmiddelen, die passen binnen het Rijksbeleid. Alternatieve methoden die duurzaam zijn en niet belastend voor natuur en milieu verdienen echter altijd de voorkeur, indien deze effectief zijn. Ontwikkelingen op dit gebied worden actief gevolgd.
- sub. c. Gezondheidsredenen voor de bestrijding van ongewenste planten kunnen aanleiding geven voor het gebruik van chemische bestrijdingsmiddelen, die passen binnen het Rijksbeleid. Het gebruik dient terughoudend te zijn en incidenteel van aard. Structureel gebruik van chemische bestrijdingsmiddelen om gezondheidsredenen is niet aan de orde. Alternatieve methoden die duurzaam en effectief zijn en niet belastend voor natuur en milieu verdienen echter altijd de voorkeur. Ontwikkelingen op dit gebied worden actief gevolgd.
- sub. d. Verstoring van natuurlijk evenwicht als reden voor de bestrijding van ongewenste planten vindt uitsluitend op mechanische wijze plaats. Alternatieve methoden die duurzaam zijn en niet belastend voor natuur en milieu kunnen, na proefnemingen, worden ingevoerd. Indien de verstoring van natuurlijk evenwicht niet gecorrigeerd kan worden zonder chemische bestrijdingsmiddelen is terughoudend en incidenteel (eenmalig) gebruik van chemische bestrijdingsmiddelen toegestaan. Indien dit niet volstaat, is er noodzaak tot acceptatie van de situatie en noodzaak tot omvorming van die situatie.

Algemeen kan gezegd worden dat de gemeente Loon op Zand een terughoudend beleid nastreeft op het gebied van chemische onkruidbestrijding. Chemische onkruidbestrijding, beter gezegd, bestrijding van ongewenste kruiden is uitsluitend toegestaan als andere methoden niet toereikend zijn en uitsluitend binnen de grenzen van het Rijksbeleid.

4.2.1. Onkruidbeheer

Vaak wordt onkruidbeheer ten onrechte aangeduid als onkruidbeheersing. Onkruidbeheersing is het beheersen van ongewenste beplanting. Dit suggereert dat de beheerder de situatie beheerst, volledig in de hand heeft en volledig bepaalt hoe een buitenruimte eruit ziet. De middelen die een groenbeheerder in staat stelt om de ontwikkeling van ongewenste planten te beheersen zijn al een aantal jaren verboden in de openbare ruimte. Deze chemische middelen stelden de beheerder in staat, de ontwikkeling van ongewenste beplanting te voorkomen. Deze middelen bleken echter zeer belastend voor natuur en milieu, omdat de residuen niet of nauwelijks afbraken en daarmee het grondwater vervuilden.

Beter is om te spreken van onkruidbeheer oftewel het beheren van ongewenste beplanting. Dit suggereert dat de beheerder de situatie beheert en de gevolgen van ongewenste beplanting beheersbaar houdt. De middelen die een groenbeheerder in staat stelt de ontwikkeling van ongewenste planten te beheren, zijn tijdens de totstandkoming van dit groenbeleidsplan in de openbare ruimte nog toegestaan (voorbeeld: "contactspray"). Deze contactmiddelen stellen de beheerder in staat de ontwikkeling van ongewenste beplanting tegen te gaan zodra zij zich ontwikkelen en laten zien. Voorafgaand aan bestrijding, is de ontwikkeling van ongewenste planten dus nodig. De tendens laat echter zien dat ook de toepassing van "contactspray" zoals elke chemische bestrijdingsmethode van ongewenste beplanting in toenemende mate ter discussie staat.

Het gemeentelijke beleid van Loon op Zand is er doorlopend op gericht dat:

- a. Ongewenste begroeiing op natuurlijke wijze wordt voorkomen, bijvoorbeeld door de toepassing van effectieve bodembedekkende beplantingen.
- b. Indien de toepassing van bodembedekkende beplantingen in onvoldoende mate de ontwikkeling van ongewenste beplantingen voorkomt, dan worden ongewenste beplantingen bestreden op mechanische wijze:
 - I. door de mens;
 - i. met de hand: plukken, etc.;
 - ii. met gereedschap: schoffel, hak, etc.;
 - iii. machinaal: borstelmachine, frees, bosmaaier, etc.;
 - II. door dieren: begrazing.

Indien ongewenste begroeiing niet of in onvoldoende mate op mechanische wijze bestreden kan worden, dan is binnen de regels die het Rijksbeleid voorschrijven, chemische bestrijding van ongewenste begroeiing toegestaan. Daarbij vindt toepassing terughoudend plaats en gericht op afbouw of voorkoming.

Voor de bestrijding van ongewenste vegetatie op verhardingen maakt de gemeente Loon op Zand nog beperkt gebruik van chemische bestrijdingsmiddelen (Glyfosaat, Round Up) toegepast volgens de DOB-methode en daarnaast de Wave-methode. Gelet op de landelijke ontwikkelingen die gaan in de richting van een totaal verbod op chemische onkruidbestrijding in de openbare ruimte moet de Gemeente Loon op Zand ook haar positie bepalen.

Een gemeente die zich door het landelijk beleid laat verrassen komt in grote problemen omdat de omschakeling op groenbeheer zonder bestrijdingsmiddelen tijd nodig heeft:

- Afweging in te zetten alternatieven
- Omvorming plantsoenen die niet in een goede staat van onderhoud gehouden kunnen worden zonder gebruik van chemische bestrijdingsmiddelen.
- Voorlichting richting inwoners: meer natuurlijk groen ziet er anders uit

Voor het beheer van de openbare ruimte zijn inmiddels tal van niet-chemische methoden beschikbaar en worden met regelmaat nieuwe methoden geïntroduceerd. Toepassing van alternatieve methoden verdient inzicht in die methoden. Landelijk is inmiddels een brede ervaring opgedaan met alternatieve methoden, zoals:

- Branden
- Borstelen
- Stomen
- Wave-methode
- Heet water met schuim (Herbifoam)
- Spuiten met organische middelen als vetzuren
- Etc.

Bij de afweging welke methoden geschikt zijn voor Loon op Zand is het gewenst om een analyse te maken van de beschikbare methoden op de volgende aspecten:

- Milieu-belasting:
 - o Emissie van milieu-belastend materiaal (uitlaatgassen, metaaldeeltjes, etc.)
 - o Energieverbruik
- Welke methode is het best voor welke omstandigheid: stomen en Herbifoam zijn bijvoorbeeld bijzonder geschikt op zachtere bestratingsmaterialen.

4.2.2. Bestrijding ongewenste plantensoorten en zonering ambitieniveaus

Het spreekwoord zegt: "onkruid vergaat niet". In dit kader kunnen we echter ook zeggen: "onkruid bestaat niet". Eén en dezelfde plant kan op de ene plek acceptabel of zelfs mooi en passend zijn, terwijl dit op de andere plek onacceptabel is. De Zevenblad is bijvoorbeeld prachtig in de bosrand, maar een ramp in een tuin of plantsoen. De brandnetel geeft op bepaalde plekken bijvoorbeeld overlast, terwijl deze plant op andere locaties juist dienst doet als drachtplant voor de rupsen van de Koninginnepage.

Enkele plantensoorten zijn werkelijk schadelijk voor de omgeving. Daarbij moet worden gedacht aan soorten als Siberische berenklaauw, Grote Waternavel en Japanse duizend knoop. Met name de Grote Waternavel staat bekend als een invasieve soort. Dit is een exoot die buiten zijn natuurlijke verspreidingsgebied een bedreiging vormt voor milieu, economie en/of de menselijke gezondheid. De meeste invasieve soorten hebben zich weten te verspreiden door toedoen van menselijk handelen.

Indien Loon op Zand te maken heeft met dergelijke ontwikkelingen in het groen, dan zijn alle wettelijk toegestane middelen toegestaan ter bestrijding.

Momenteel wordt al het groen op één onderhoudsniveau onderhouden, namelijk sober maar doelmatig. In de raad is een beeldkwaliteitsplan met bijbehorende beeldcatalogus vastgesteld, waarin twee onderhoudsniveaus zijn onderscheiden. Gezien de financiële middelen ontbraken om de dorpsentrees en centrumgebieden op een hoger niveau te onderhouden, is besloten dat dit pas geëffectueerd wordt zodra de middelen beschikbaar zijn.

In Loon op Zand moet jaarlijks worden vastgesteld, wat de probleemsoorten zijn, welke wettelijke regelingen er van toepassing zijn, en welke aanvullende regelingen voor Loon op Zand noodzakelijk zijn.

4.3. Bomenbeleid

De uitdrukking zegt: “boompje groot, plantertje dood”. Dit onderstreept het feit dat bomen tijd nodig hebben om uit te groeien tot volledig uitgegroeide exemplaren met monumentale uitstraling. Niet elke boom krijgt de kans om uit te groeien tot een monumentaal exemplaar. Daarvoor is de stedelijke buitenruimte te dynamisch en veranderlijk. Desondanks moeten groenbeleidsmakers en –ontwerpers de intentie hebben om bomen voor lange tijd te planten:

- a. grote en uitgegroeide bomen vormen de dragers van een stedelijke groenstructuur;
- b. grote en uitgegroeide bomen dragen bij aan de sfeer en uitstraling van een omgeving;
- c. grote en uitgegroeide bomen bepalen mede de uitstraling en het imago van een gemeente;

Afbeelding 6: Nieuwenakker, geen toekomst voor deze bomen in verharding: door slechte groeiomstandigheden onevenwichtige kroonontwikkeling.

Grote en uitgegroeide bomen ontstaan, door **tijdens de ontwerpfase**:

- a. rekening te houden met voldoende bovengrondse ruimte te houden voor de ontwikkeling van de kroon
- b. rekening te houden met voldoende ondergrondse ruimte te houden voor de ontwikkeling van het wortelgestel
- c. bij de soortkeuze rekening te houden met de standplaats waarbij zaken als grondsamenstelling, grondwaterstand, strooizout, etc. Het Bomenplan gaat hier nader op in.

Grote en uitgegroeide bomen ontstaan, door **tijdens de aanplant**:

- a. veel aandacht aan standplaatsverbetering te geven;
- b. veel aandacht aan jeugdsnoei te geven zodat een goed takkengestel ontstaat.

Grote en uitgegroeide bomen ontstaan, door **tijdens de groei**:

- a. met begeleidingssnoei
 - I. probleemtakken weg te nemen;
 - II. een spil te maken;
 - III. een takvrije stam te krijgen, cq. vrije doorgans- en doorzichthoogte krijgt;
- b. bomen te verplanten indien deze niet handhaafbaar zijn
 - I. als deze van voldoende waarde zijn;
 - II. als deze van voldoende kwaliteit zijn;
- c. voldoende voorbereidingstijd te nemen bij het verplanten van (grotere) bomen
 - I. verplanten buiten het groeiseizoen;
 - II. verplanten met machines van voldoende omvang;
 - III. verplanten na rondgraven van de wortelkluit, minimaal 1 jaar voor verplanting.

Grote en uitgegroeide bomen ontstaan, door **als ze uitgegroeid en volwassen zijn**:

- a. planvorming in de directe omgeving van bomen te voorkomen;
- b. open grond ter plaatse van en binnen de "druipcirkel" van een boom.

Grote en uitgegroeide bomen ontstaan, door in het algemeen:

- a. aantasting van de kwaliteit van de standplaats te voorkomen;
- b. beschermende maatregelen af te dwingen bij werkzaamheden in de omgeving van of binnen de "druipcirkel" van een boom.

In de gemeente Loon op Zand komen relatief weinig monumentale en/of beeldbepalende bomen voor. Dit betekent dat het bomenbeleid er op gericht moet zijn om deze situatie voor de volgende generaties te verbeteren:

- a. goede omstandigheden voor bestaande bomen in stand houden;
- b. zo mogelijk verbeteren van matige tot slechte omstandigheden voor bestaande bomen;
- c. optimaliseren van de omstandigheden voor nieuwe bomen.

Alle beleid is er op gericht om het bomenbestand van Loon op Zand op duurzame wijze te verbeteren en te optimaliseren. Dit gebeurt door:

- a. beleid te bepalen voor de bijzondere bomen binnen de gemeente Loon op Zand:
 - I. gemeentelijke bomen;
 - II. particuliere bomen;
- b. aandacht te geven aan de waardebepaling van bomen, als sturingselement bij schade aan bomen:
 - I. visueel/ruimtelijke waarde;
 - II. functionele waarde;
 - III. economische of vervangings waarde (methode NVTB (2008), als sturingselement bij schade aan bomen);
- c. de werkwijze te bepalen voor de vervanging van bomen;
- d. de procedure vast te leggen voor afhandeling klachten over:
 - I. herfstblad
 - II. schaduw
 - III. opdrukken bestrating door boomwortels
 - IV. te korte afstand tussen bomen en bebouwing

In het nieuwe bomenplan dat wordt ontwikkeld wordt hier nader op ingegaan.

4.4. Recreatief gebruik van openbaar groen

“Als we een paar uur in een winkelcentrum rondlopen worden we doodmoe. Lopen we een paar uur in een park of bos, dan knappen we daarvan op.” Volgens de Dikke Van Dale, groot woordenboek van de Nederlandse taal, is recreëren het “vrije tijd besteden; zich ontspannen”.

Het voorstaande maakt duidelijk dat mensen kennelijk een heilzame, ontspannende werking ervaren aan het verblijf in een groene, natuurlijke omgeving. Als mensen zich goed voelen in het groen, voorziet dit in een behoefte waarin de overheid een rol moet spelen. Recreatie is binnen de Gemeente Loon op Zand een belangrijke bedrijfstak, mede door de aanwezigheid van attractiepark De Efteling en nationaal Park de Loonse en Drunense Duinen. Het trekt veel toeristen naar het gebied, dagjesmensen maar ook de verblijfsrecreatie is met campings, kampeerboerderijen en een bungalowpark (in ontwikkeling) is wezenlijk. Dit genereert uiteraard activiteiten die aan de recreatie gelieerd zijn, zoals de ruitersport. Opvallend genoeg profiteert de plaatselijke middenstand relatief maar zeer beperkt van het grote aantal toeristen dat naar de regio trekt.

Veel inwoners uit de gemeente Loon op Zand verdienen de kost in deze bedrijfstak. Groen vormt de aankleding van de buitenruimte. Zonder groen wordt de omgeving als minder aantrekkelijk en leefbaar ervaren, toeristen en dagjesmensen zullen het af laten weten. Grotere aaneengesloten groengebieden, waarin mensen voor langere tijd kunnen recreëren, worden onderscheiden in gebieden die:

- a. niet algemeen toegankelijk zijn: reservaten;
- b. beperkt algemeen toegankelijk zijn: natuurgebied, bijvoorbeeld
 - I. “gesloten tijdens broedseizoen”;
 - II. “rustperiode grof wild”;
 - III. “toegankelijk vanaf zonsopgang tot zonsondergang”;
 - IV. “toegang uitsluitend op wegen en paden”;
- c. algemeen toegankelijk zijn zonder beperkingen:
 - I. parken;
 - II. bossen.

Het recreatief (mede)gebruik van groengebieden in en om de gemeente Loon op Zand wordt waar mogelijk gestimuleerd. Dit kan bijvoorbeeld worden gestimuleerd door paden aan te leggen tussen de weilanden door. Met een beperkt ruimtebeslag kunnen zeer aantrekkelijke extra mogelijkheden worden gecreëerd voor wandelen, lichaamsbeweging, het algeheel welzijn van de bewoners en bezoekers. Desgewenst faciliteert de gemeente de grondeigenaren op een wijze die in redelijke verhouding staat tot de meerwaarde die door het recreatief (mede)gebruik ontstaat.

Het is belangrijk dat bij uitbreidingen (R.O.) de recreatieve functies van de openbare ruimte (m.n. spelen, zie Speelruimtebeleid) volgens de daartoe gestelde normen en doelstellingen worden gerealiseerd.

Afbeelding 7: Recreatief Groen: ruimte en gelegenheid voor sport en spel, etc.

4.5. Hondenbeleid

Veel Nederlanders hebben één of meerdere honden als huisdier. Voor hen zijn honden belangrijk gezelschap, geven dagelijks structuur aan het leven en dwingen hen tot lichaamsbeweging bij het uitlaten.

Tijdens het uitlaten van honden ontstaat eveneens de overlast die honden veroorzaken met geblaf en met hun uitwerpselen. Vooral mensen die geen hond hebben ergeren zich veel aan de overlast die honden geven. Zo vormen honden een splijtzwam in de samenleving. Op menig inspraakavond gaat een wezenlijk deel van de tijd verloren aan discussies over hondenpoep. In vele Nederlandse gemeenten staat hondenpoep bovenaan in de “ergernissen top-10” van de burgers.

Reden genoeg dat men in heel veel Nederlandse gemeenten uitgebreid hondenbeleid heeft geformuleerd. In dit hondenbeleid moeten alle zaken geregeld worden die leiden tot beperking en voorkoming van overlast door honden:

- a. Waar mogen honden loslopen, waar moeten honden aangelijnd?
- b. Waar mag hondenpoep blijven liggen, waar moeten eigenaren hondenpoep opruimen?
- c. Welke voorzieningen stelt de gemeente ter beschikking om hondenbeleid te voeren:
 - I. hondentoilet;
 - II. hondenuitlaatplaatsen;
 - III. opruimplicht van hondenpoep buiten de uitlaatplaatsen;
 - IV. opruimbeleid van hondenpoep binnen de uitlaatplaatsen;
 - V. handhaving;
 - VI. bewegwijzering;
 - VII. zakjes en afvalbakken

Aanlijngebod – losloopverbod

In de gemeente Loon op Zand bestaat een aanlijngebod of losloopverbod. Dit betekent dat honden overal in Loon op Zand aangelijnd dienen te worden en uitwerpselen door de eigenaar dienen te worden opgeruimd. De gemeente kiest er voor, het hondenbeleid eenvoudig, helder en handhaafbaar te houden. Daarom kiest Loon op Zand er voor, slechts één uitzondering te creëren op het aanlijngebod. Dat zijn de plaatsen waar honden los mogen lopen en hun uitwerpselen mogen blijven liggen.

Afbeelding 8: Huidige bebording honden uitlaatgebied

Het hondenbeleid is vastgelegd in de nota hondenpoep uit 1993 en bijgesteld in de nota hondpoep 'Dat ruimen we op' uit 1998. Het is belangrijk om het bestaande beleid te actualiseren en de kaart met hondenuitlaatterreinen aan te passen aan de huidige bebouwing.

4.6. Burgerparticipatie

In de gemeente is enkele jaren geleden een aanvang gemaakt met wijkgericht werken. Het wijkgericht werken is een aanpak die zich richt op het verbeteren van de directe leefomgeving in de wijken en buurten door samenwerking met de burgers. Bij wijkgericht werken gaat het dus om samenwerking tussen burgers, gemeente, dienstverlenende instellingen en bedrijfsleven. Daarbij staat de burger centraal en wordt er op een integrale manier samengewerkt. Mensen raken zo meer betrokken bij hun buurt, zijn actief en hebben oog voor elkaar. Burgers, gemeente en dienstverlenende organisaties hebben elkaar nodig als het gaat om de leefbaarheid en veiligheid in de dorpen, wijken en buurten.

Het gaat bij wijkgericht werken om de volgende aandachtsgebieden: fysieke woonomgeving, sociale woonomgeving, ongenoegens, veiligheid en sociale samenhang.

Met betrekking tot groen kan de burger meedenken en praten over de inrichting en beheer van hun woonomgeving. Daarnaast zal het mogelijk gaan worden om onderhoudstaken zelf uit te voeren. Dit dient wel te gebeuren binnen door de gemeente gestelde kaders om een duurzame instandhouding te waarborgen. Het participeren in het beheer van de openbare ruimte kan terzijner tijd verder uitgewerkt worden.

4.7. Implementatie Flora- en Faunawetgeving

4.7.1. Bescherming van soorten

Om de 500 soorten die in Nederland onder de Flora en Faunawet vallen te beschermen bevat de deze wet een aantal verbodsbepalingen. Voorbeelden hiervan zijn het verbod op het doden of verontrusten van dieren, het verbod op het vernietigen van vaste rust-of verblijfplaatsen, of het verbod om planten te plukken van planten. De wet zegt niet wat wel en niet is toegestaan, maar dat er geen schade mag worden toegebracht aan beschermde planten en dieren, tenzij dit is toegestaan. Soms kan schade niet worden voorkomen dan is het van belang of er een vrijstelling geldt of een ontheffing nodig is.

4.7.2. Zorgplicht

In de Flora- en faunawet is een zorgplicht opgenomen. Deze zorgplicht houdt in dat menselijk handelen geen nadelige gevolgen voor flora en fauna mag hebben. De zorgplicht geldt voor alle planten en dieren, beschermd of niet. In het geval van beschermde planten of dieren geldt de zorgplicht ook als er een ontheffing of vrijstelling is verleend. De zorgplicht voor dieren betekent niet dat er geen dieren mogen worden gedood, maar wel dat dit, indien noodzakelijk, met zo min mogelijk lijden gepaard gaat.

4.7.3. Vrijstelling en ontheffing

Wanneer er sprake is van bestendig beheer en onderhoud, bestendig gebruik en ruimtelijke ontwikkelingen is er voor een deel van de soorten een vrijstelling van toepassing. Voor andere soorten, waaronder alle vogels geldt een vrijstelling als er met een goedgekeurde gedragscode wordt gewerkt. Voor de overige soorten dient bij een schadelijk effect altijd een ontheffing aangevraagd te worden.

4.7.4. Gedragscode

Een gedragscode geeft aan hoe invulling gegeven kan worden aan de zorgplicht. Er wordt verder in aangegeven hoe schade aan de beschermde dieren en planten zoveel mogelijk voorkomen wordt. Bijvoorbeeld door in een bepaalde tijd van het jaar te werken of nesten markeren, daarmee wordt voor veel beschermde soorten een langdurige ontheffingsaanvraag voorkomen. Op dit moment is de Gedragscode Bestendig beheer gemeentelijke groenvoorzieningen goedgekeurd door het ministerie van LNV en de Gedragscode Ruimtelijke ontwikkelingen en Inrichting gemeenten is in voorbereiding.

Implementatie gedragscode

Een gedragscode dient geïmplementeerd te worden in de gemeentelijke organisatie. Dit houdt onder andere de volgende stappen in:

Vaststelling van de gedragscode door het gemeente bestuur;

- Inventarisatie van beschermde soorten in de gemeente en deze vastleggen;
- De gedragscode per beheersmaatregel verwerken in werkprotocollen;
- Scholing van medewerkers;
- vastlegging van de werkprotocollen in (onderhouds)contracten.

Samenvatting hoofdstuk 5

Beheer is de samenhang tussen ontwerp, realisatie en onderhoud. Daarnaast moeten ontwerp, realisatie en onderhoud in onderlinge samenhang behandeld worden. Beheerders moeten bij nieuwe projecten toezien dat er goed over nagedacht wordt wat de consequenties zijn voor het uiteindelijke onderhoud, beheerskosten en het ambitieniveau.

De gemeente Loon op Zand besteedt nagenoeg alle reguliere groene onderhoudstaken uit en beschikt over enkele slagvaardige medewerkers buitendienst. Deze medewerkers nemen taken op zich die directe aandacht of actie verwachten. Doordat de gemeente taken uitbesteedt hoeft deze geen dure machines aan te schaffen die binnen de gemeente onvoldoende kunnen worden ingezet om kosteneffectief te zijn.

Het is belangrijk om het groenduurzaam in stand te houden. Het jaarlijks budget om groenvoorzieningen te vervangen of te renoveren dient afgestemd te zijn op de hoeveelheid areaal en de levensverwachting van de toegepaste groenvoorzieningen. Om hierin inzicht te geven is een afschrijvingsmodel noodzakelijk om het jaarlijkse budget te bepalen.

Een renovatie van een groenvoorziening vindt plaats, wanneer met regulier onderhoud niet meer een gewenst eindbeeld te behalen valt. Redenen voor een renovatie zijn onder andere dat het groen versleten is en dat het vernieuwd moet worden, het groen krijgt een nieuwe functie of de functie van de omgeving is gewijzigd, waardoor het groen niet meer voldoet of de beheerskosten worden te hoog.

De gemeente Loon op Zand moet bezuinigen op de uitgaven, Dit houdt in dat de ambities moeten worden afgestemd op de bestaande budgetten. De budgetten zijn al meerdere jaren niet meer geïndexeerd en niet aangepast op areaalwijzigen. Gevolg hiervan is dat met de budgetten minder handelingen kunnen worden verricht. Tot op heden is het gelukt mogelijk gebleken de budgetten niet te overschrijden. Dit is mede het gevolg van een efficiëntieslag die de afgelopen jaren is gemaakt door gebruik te maken van het beheersysteem DG-Dialog en de werkzaamheden middels RAW-bestekken op de markt te zetten.

Aansluitend op dit beleidsplan zal een nieuw beheerplan worden opgesteld waarbij de beheerkosten zullen worden doorgerekend op basis van het huidige areaal en ambitieniveau sober maar doelmatig. Duurzame instandhouding instandhouding van het areaal moet worden gewaarborgd om kapitaalsvernietiging te voorkomen.

De onderstaande maatregelen zijn in dit hoofdstuk uitgewerkt:

- Terugdringen gebruik chemische bestrijdingsmiddelen
- Budget reserveren voor vervanging van bomen en plantsoen
- Wijzigen/verbeteren situatie "bomen in verharding"
- Oplossen knelpunten in de groenstructuur
- Oplossen knelpunten in de bomenstructuur

Realisatie

4.8. Beheer

Beheer vormt de samenhang tussen ontwerp, realisatie en onderhoud. Zonder deze aspecten van het openbaar groen in onderlinge samenhang te zien wordt het openbaar groen altijd van mindere kwaliteit dan het zou kunnen zijn. Zonder deze samenhang worden er middelen gereserveerd om een mooie omgeving te realiseren bij de ontwikkeling van een gebied maar verzuimd men de benodigde middelen beschikbaar te stellen om een en ander daarna te onderhouden. In de opeenvolging en wisselwerking tussen ontwerp, realisatie en onderhoud kunnen veel dingen misgaan, bijvoorbeeld:

- o Een mooi ontwerp kan slecht aangelegd worden (zie bijvoorbeeld afbeelding 11).
- o Een mooi aangelegd plan kan niet onderhouden worden door technische of financiële tekortkomingen.

Ontwerp, realisatie en onderhoud moeten in onderlinge samenhang behandeld worden. Beheerders moeten bij nieuwe projecten toezien op de integrale aandacht voor alle aspecten van een omgeving in onderlinge samenhang zodat projecten niet mooi blijven achter de tekentafel maar ook schaal 1:1 buiten. Dat betekent dat er reeds tijdens het ontwerp aandacht is voor het uiteindelijke onderhoud, bijbehorende kosten en het ambitieniveau.

Afbeelding 9: mooi op tekentafel, geen waarde buiten: door de soortendiversiteit groeit alles in elkaar en komen de boompjes niet goed tot hun recht

4.8.1. Uitvoering en uitbesteding

De gemeente Loon op Zand heeft gekozen de groene werkzaamheden niet zelf uit te voeren, maar uit te besteden. Sinds 1998 wordt het groenonderhoud niet meer uitgevoerd door de buitendienst.

Een groot deel van het onderhoud wordt uitgevoerd door de WML. De WML is een bedrijf dat werkzaam is in de sociale werkvoorziening. Deze bedrijven werken met mensen die om verscheidene redenen een beschermde werkomgeving nodig hebben. Door te werken met een dergelijk bedrijf laat de gemeente zijn sociale verantwoordelijkheid zien.

Daarnaast worden werkzaamheden uitbesteed aan gespecialiseerde aannemers. Zoveel als mogelijk worden de werkzaamheden middels bestekken op de markt gebracht.

Voordelen van uitbesteden is dat de gemeente haar taken beperkt, geen machines hoeft worden aan schaffen die niet rendabel zijn in een gemeente van beperkte omvang en dat door aanbestedingen de marktwerking gegarandeerd is.

Het verdient aanbeveling de werkzaamheden in grote en meerjarige bestekken op de markt te gaan zetten. Clusteren van groen en andere werkzaamheden, bv. Onkruidbestrijding en vegen van de goten, kan een betere prijsvorming tot gevolg hebben. Bij het samenstellen van bestekken is het wel belangrijk om de werkzaamheden zo te clusteren dat er voldoende bedrijven zijn die dergelijke bestekken kunnen uitvoeren en de voorgeschreven kwaliteit kunnen leveren.

4.8.2. Planmatige vervanging

In Nederland is men gewend om op tal van financiële investeringen geld te reserveren voor vervanging. Dat wil zeggen, tijdens de exploitatie of het gebruik van iets reeds te sparen voor de vervanging ervan tegen de tijd dat het product versleten of verouderd is en vervangen moet worden.

Om versleten groenvoorzieningen in een goede staat te houden is wenselijk om jaarlijks een gedeelte te renoveren/vervangen. Om dit te kunnen bekostigen is het goed als de bedragen die hier mee gemoeid zijn verankerd zijn in de budgetten.

Hoewel er formeel nog niet wordt afgeschreven op groenvoorzieningen, wordt in de praktijk inmiddels gewerkt en gerekend met afschrijvingsmodellen voor groen waarbij een vervangingsperiode voor bomen van 30 jaar en voor plantsoen van 15 jaar geldt

Planmatige vervanging van bomen en plantsoenen waarvan men weet dat deze een beperkte levensduur hebben maakt onderdeel uit van een structurele professionalisering van het groenbeleid binnen een gemeente en beperkt de risico's op financiële tegenvallers die op basis van een afschrijvingsmodel kunnen worden voorzien.

In het nog op te stellen nieuwe beheerplan zullen de kosten van het planmatig beheer financieel worden onderbouwd.

4.8.3. Renovaties

De renovatie van een groenvoorziening vindt plaats als er met regulier onderhoud niet meer een gewenst eindbeeld te behalen is. Renovaties vinden plaats omdat een groenvoorziening:

- Versleten is en vernieuwd moet worden;
- Zelf een nieuwe functie krijgt of functies in de omgeving wijzigen waardoor de groenvoorziening niet meer voldoet;
- Te hoge onderhoudskosten met zich meebrengt en het groen door een eenvoudiger en goedkoper beheertype vervangen wordt.

4.8.4. Kosten

In dit groenbeleidsplan zijn een aantal ontwikkelingen geïnitieerd die een structurele wijziging voorstellen in de wijze waarop de gemeente Loon op Zand met het groen in haar buitenruimte omgaat. Een andere visie op het groenbeleid betekent dat bepaalde werkzaamheden anders zullen gaan verlopen of anders worden uitgevoerd. Dergelijke veranderingen dienen uiteraard doorgerekend te worden, alvorens tot een weloverwogen besluit kan worden gekomen.

Op hoofdlijnen zijn de volgende wijzigingen gewenst in het groenbeleid van Loon op Zand:

- Maatregel 1: Terugdringen gebruik chemische bestrijdingsmiddelen
- Maatregel 2: Budget reserveren voor vervanging van bomen en plantsoen
- Maatregel 3: Wijzigen/verbeteren situatie "bomen in verharding"
- Maatregel 4: Oplossen knelpunten in de groenstructuur
- Maatregel 5: Oplossen knelpunten in de bomenstructuur

Afbeelding 10: ruimte gebrek, toe aan renovatie in de Mgr. Völkerstraat

4.9. Maatregelen om de gewenste groenstructuur te realiseren

4.9.1. Uit te werken beleidsnota's

De relevante nota's voor het beleidsterrein Groen voor de afdeling Infra zijn:

- Groennotitie Kaatsheuvel (1994);
- Groennotitie Loon op Zand (1997);
- Groenstructuurplan (1996);
- Landschapsbeleidsplan (1996);
- Nota Hondenpoep (1998);
- Handboek van Inrichting en Werk in de Openbare Ruimte (2007);
- Beeldkwaliteitsplan Gemeente Loon op Zand (2008);
- Speelruimtebeleid (vaststelling 2010);
- Notitie Uitgangspunten Organisatie Wijkgericht Werken (2008).

Zoals eerder gezegd vormt het groenbeleid als het ware de kapstok voor het groen binnen een gemeente. Het vormt de basis onder nieuwe concrete ontwikkelingen voor het groen in de komende jaren. De werkplannen en nota's die hieruit voortvloeien vormen als het ware de jassen die aan de kapstok kunnen worden opgehangen.

Aanbevolen wordt de volgende beleidsnota's te actualiseren, uit te werken of te initiëren:

- Groenstructuurplan (1996);
- Landschapsbeleidsplan (1996);
- Nota Hondenpoep (1998);
- Speelruimtebeleid (vaststelling 2010);
- Groenbeheerplan;
- Implementatie Flora- en Fauna wetgeving, met daarop aansluitend de gedragscode voor het werken bij en voor de gemeente Loon op Zand, toegespitst op het groen;
- Plan van aanpak voor bestrijding van plaagsoorten.

4.9.2. Inrichting beheerorganisatie

De gemeente Loon op Zand is een relatief kleine gemeente met een eveneens kleine beheerorganisatie die zich richt op het dagelijks beheer van de buitenruimte en het openbaar groen. In het kader van het nieuwe groenbeleid verdient het aanbeveling, de beheerorganisatie van de gemeente hierop aan te passen. De Notitie Uitgangspunten Organisatie Wijkgericht Werken (2008) vormt hier een uitstekende basis voor.

Binnen deze visie "staat de burger centraal". De visie ademt de ambitie om bewoners te betrekken bij hun woonomgeving. Het totale groenbeleid binnen Loon op Zand is gebaat bij deze participatie. De notitie lijkt vooralsnog (versie 2008) geschreven vanuit de gemeentelijke organisatie en biedt nog weinig concrete oplossingen voor de daadwerkelijke participatie van burgers. Ervaring in andere gemeente leert, dat het werken met wijk-contactpersonen een uitstekend middel is om voeling te houden met de burger.

Wijk-contactpersonen zijn vertegenwoordigers uit een wijk die gevraagd en ongevraagd contact onderhouden met de gemeentelijke organisatie. Het verdient uiteraard aanbeveling om dezelfde wijkindeling aan te houden voor de wijk-contactpersonen als voor de wijkteams.

4.9.3. Projecten en kosten

Algemeen

In het voorgaande is duidelijk geworden waar de gemeente Loon op Zand staat als het gaat om het groenbeleid en welke ontwikkelingen zich aandienen. De gemeente heeft de ambitie om het gehele groenonderhoud sober en doelmatig te houden. Dat is nu het geval en zo wordt er inmiddels al een aantal jaren gewerkt.

In dit beleidsplan zijn knelpunten geconstateerd, die oplossing behoeven. De belangrijkste 5 knelpunten zijn in deze paragraaf verder uitgewerkt, waarbij is aangegeven hoe met de financiële gevolgen wordt omgesprongen.

Gezien de financiële situatie van de gemeente op dit moment slecht is, is in dit beleidsplan uitgegaan dat deze maatregelen binnen de huidige budgetten moet worden gerealiseerd. Uiteraard heeft dit gevolgen voor de snelheid waarmee de knelpunten opgelost kunnen worden. Dit jaar zal er een nieuw beheerplan worden opgesteld waarin de kosten geraamd gaan worden op basis van beheertypen en werkpakketten. Op basis van die raming zal een helder beeld ontstaan van het benodigd budget in relatie tot het ambitieniveau

In het kader van de grondexploitatie wet valt er overigens veel voor te zeggen, om de kosten voor m.n. het oplossen van knelpunten in de (bovenwijkse) groen- en bomenstructuur te verhalen op nieuwe ontwikkelingen die mede beslag leggen op beschikbare faciliteiten

Maatregel 1: Terugdringen gebruik chemische bestrijdingsmiddelen

De gemeente Loon op Zand is voornemens om het gebruik van chemische bestrijdingsmiddelen bij het beheer van de openbare ruimte terug te dringen tot aan absoluut minimum. Daarbij vormt het rijksbeleid vertrekpunt en anticipeert Loon op Zand op een naderend totaalverbod op gebruik van deze middelen bij het beheer van de openbare ruimte.

In de plantsoenen wordt sinds 2008 geen structurele chemische bestrijding meer toegepast. Aanleiding was het verbieden van het middel Casaron (dichlobenil). Goede alternatieven waren niet voorhanden. Bij incidentele gevallen waar mechanische bestrijding niet toereikend is, zoals kweek in bodembedekkersvakken, wordt chemische bestrijding toegepast.

In 2010 wordt gestart met chemisch vrije onkruidbestrijding op verhardingen. Er is gekozen om overwegend te gaan borstelen. Daarnaast zullen kleinschalig enkele andere alternatieven worden ingezet om enig referentiemateriaal te hebben.

De meerkosten voor de wijziging in het beheer zijn gedekt door de extra structurele verhoging van het budget met € 125.000,-

Maatregel 2: Budget reserveren voor vervanging van bomen en plantsoen

Om vervanging van huidig groen op termijn mogelijk te maken dient binnen de budgetten voldoende middelen gereserveerd te zijn. In het nieuw op te stellen beheerplan zullen de jaarlijkse beheerkosten gedetailleerd worden onderbouwd.

In de huidige budgetten is geld gereserveerd voor inboet en renovatie.

Mocht blijken dat dit niet uit bestaande middelen te financieren is zal bij omvorming gekozen moeten worden voor nog onderhoudsvriendelijker beheertypen zoals gras en afzetheesters. Dit heeft wel gevolgen voor de beeldkwaliteit en belevingswaarde. Het in ontwikkeling zijnde structuurplan/omvormingsplan zal inzicht geven in de kosten per beheertype per jaar. Op basis van dit plan is te zien wat de beheerkosten zijn en wat de terugverdientijd is van de investeringen.

Maatregel 3: Wijzigen/verbeteren situatie “bomen in verharding”

De gemeente Loon op Zand is voornemens om de situatie voor bomen in verharding geleidelijk te verbeteren cq. te wijzigen. Naar verhouding heeft de gemeente veel bomen in verharding, in ieder geval probleembomen in verharding. In de ontwerpfase zal terughoudend te zijn om bomen in te tekenen in de verharding. Als toch bomen worden aangeplant in verharding zal gezorgd moeten worden voor voldoende ondergrondse ruimte. In de HIWOR zijn hiervoor eisen opgenomen. In uitzonderlijke gevallen kan in bestaande situaties de ondergrondse ruimte worden vergroot en of verbeterd.

De belangrijkste verbetering is beleid en kost geen geld: zo min mogelijk bomen in verharding planten.

De meeste nieuwe aanleg wordt niet betaald uit de budgetten maar komen ten laste van de projecten. De bomen in bestaande situaties zullen bekostigd moeten worden uit de budgetten. Voor deze situaties is nagenoeg geen geld beschikbaar. Structureel plantplaatsen verbeteren is dus niet haalbaar. Op moment dat er weer middelen te besteden zijn is het wenselijk om ook in bestaande situaties plantplaatsen te verbeteren.

Maatregel 4: Oplossen knelpunten in de groenstructuur

In de groenstructuur van Loon op Zand speelt een probleem dat wordt veroorzaakt door de grote soortendiversiteit die plaatselijk speelt. Hierdoor wordt een rustig en samenhangend beeld verstoord en worden beheerproblemen veroorzaakt. Het onderhouden van plantvakken waarbinnen een grote soortendiversiteit speelt kan zeer problematisch zijn. Verschillende soorten die niet voldoende concurrerend zijn ten opzichte van elkaar raken met elkaar vergroeid waardoor een onverzorgd beeld ontstaat.

De gemeente Loon op Zand is voornemens om deze problemen geleidelijk op te lossen. Enerzijds zal dit vanzelfsprekend gebeuren als het afschrijvingsmodel in werking treedt. Anderzijds zal een inhaalslag nodig zijn om deze problemen op te lossen.

De gemeente Loon op Zand lost deze problemen op door plantsoenen vervroegd (voor de afschrijvingsperiode) op te rooien en opnieuw in te richten op meer sobere, doelmatige en beheersbare wijze.

Het oplossen van knelpunten geschied binnen het huidig beschikbare budget. Op moment dat er meer middelen beschikbaar komen kunnen de knelpunten sneller worden weggewerkt.

Maatregel 5: Oplossen knelpunten in de bomenstructuur

In de bomenstructuur van de gemeente Loon op Zand ontbreken enkele schakels. Deze zijn op bijgaande concept-groenstructuurplannen aangegeven. De gemeente Loon op Zand is voornemens om deze geconstateerde knelpunten op te lossen, voor zover de beschikbare ruimte dit toelaat, zodat een logische en begrijpelijke bomenstructuur ontstaat waarin de onderlinge samenhang herkenbaar is. Indien moet worden geconstateerd dat de beschikbare, ondergrondse ruimte ontoereikend is om een deugdelijke plantplaats voor bomen te creëren, dan moet worden overwogen, bomen of andere beeldbepalende groenvoorzieningen in bakken aan te brengen.

Vanuit de quickscan is een inschatting gemaakt van het aantal probleembomen in verhardingen. Daarbij zijn in Kaatsheuvel ca. 350 probleembomen geteld en in Loon op Zand ca. 330 bomen.

Het oplossen van de knelpunten in de bomenstructuur geschied binnen het huidig beschikbare budget. Op moment dat er meer middelen beschikbaar komen kunnen de knelpunten sneller worden weggewerkt.

Afbeelding 11: bomen in verharding, te verbeteren situatie in de Hoofdmanweg